BALTOJI KNYGA

LIETUVOS GYNYBOS POLITIKOS

2017

BALTOJI KNYGA

LIETUVOS GYNYBOS POLITIKOS

2017

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA
2017 m., Vilnius

TURINYS

Įžanginis žodis 5

1. ☐ ILGALAIKIAI IŠŠŪKIAI LIETUVOS SAUGUMUI 7

2. ☐ LIETUVOS GYNYBOS POLITIKA PASIKEITUSIOJE SAUGUMO APLINKOJE 11
2.1. Pagrindinės Lietuvos gynybos politikos kryptys 11
2.2. Gynybos finansavimo didinimas 13

3. ☐ TARPTAUTINĖS LIETUVOS GYNYBOS POLITIKOS KRYPTYS 17
3.1. NATO kolektyvinės gynybos ir atgrasymo stiprinimas 17
3.2. ES bendrosios ir saugumo gynybos politikos stiprinimas 21
3.3. Daugiašalis bendradarbiavimas gynybos srityje 23
3.4. Dvišalis bendradarbiavimas gynybos srityje 24
3.5. Dalyvavimas tarptautinėse operacijose 28

4. ☐ NACIONALINIŲ GYNYBOS PAJĖGUMŲ STIPRINIMAS 31
4.1. Kariuomenė: naujas požiūris į gynybą 31
4.2. Lietuvos kariuomenės pajėgos ir kiti padaliniai 33
4.3. Lietuvos kariuomenės personalas 41
4.4. Lietuvos kariuomenės modernizavimas 44
4.5. Ginkluotosios pajėgos 47
4.6. Lietuvos kariuomenės taikos meto užduotys 48

5. ☐ VALSTYBĖS IR VISUOMENĖS PASIRENGIMO STIPRINIMAS 51
5.1. Šalies gynyba ir visuomenė 51
5.2. Informacinis saugumas 53
5.3. Kibernetinis saugumas 55
5.4. Mobilizacija ir priimančiosios šalies paramos teikimas 58
1 Priedas. Lietuvos kariuomenės 2017 metų detalioji struktūra 59

ĮŽANGINIS ŽODIS

Visuomenės parama ir domėjimasis krašto apsauga, tarnyba Lietuvos kariuomenėje parodo gynybos klausimų svarbą mūsų piliečiams. Šiuo leidiniu siekiame aiškiai pristatyti Lietuvos gynybos politiką ne tik karybos ar gynybos srities ekspertams, bet visai visuomenei. Manome, kad svarbu plačiau diskutuoti, kodėl tokia gynybos politika vykdoma, ko mes siekiame ir kokie ateities uždaviniai laukia krašto apsaugos srityje.

Per pastaruosius dešimt metų Lietuvos saugumo aplinka pasikeitė neatpažįstamai. Per šį laikotarpį susidūrėme su karinės jėgos panaudojimu prieš Gruziją ir Ukrainą. Maža to – Rusijos karinis aktyvumas išaugo ir prie Lietuvos sienų, Rusija demonstruoja gebėjimus karines ir nekarines priemones taikyti kartu, Lietuvos informacinėje erdvėje vyksta nuolatinis informacinis karas, o kibernetinių atakų grėsmė nemažėja. Be to, saugumo problemos Europos pietų kaimynystėje – terorizmas, nelegalios migracijos srautai, humanitarinės krizės – taip pat turi neigiamos įtakos Lietuvos saugumui. Šie iššūkiai paskatino iš esmės peržiūrėti Lietuvos gynybos kryptis ir prioritetus.

Reaguojant į saugumo aplinkos pokyčius, daugiausia dėmesio skiriama nacionaliniams gynybos pajėgumams stiprinti. Lietuvos kariuomenė turi būti pasirengusi greitai ir tinkamai atsakyti į kylančias grėsmes. Augantis gynybos finansavimas sudaro prielaidas plėtoti ir modernizuoti Lietuvos kariuomenės pajėgumus. Siekiame toliau vystyti dvi Sausumos pajėgų brigadas, plėtoti reikiamą infrastruktūrą, tobulinti karo prievolės sistemą. Ir tai tik keli svarbūs uždaviniai stiprinant krašto apsaugą.

Sunkiai prognozuojamoje saugumo aplinkoje dar labiau išaugo NATO ir transatlantinės partnerystės su JAV svarba. NATO sąjungininkų karinių pajėgų dislokavimas Lietuvoje ir kitose regiono valstybėse užtikrina efektyvų atgrasymą ir parodo Aljanso solidarumą. Tuo pat metu Lietuvos kariai, dalyvaudami tarptautinėse operacijose ir misijoje įvairiose pasaulio vietose, prisideda prie regioninio ir tarptautinio saugumo plėtros.

Kintant grėsmių pobūdžiui, didelę reikšmę įgyja visuomenės pasirengimas, valia ir ryžtas gintis. Dedame pastangas stiprinti Lietuvos šaulių sąjungos veiklą ir sudaryti sąlygas piliečiams įgyti karinių įgūdžių ir žinių, ugdyti visuomenės gebėjimus atpažinti informacines atakas. Ne mažiau svarbi užduotis – kibernetinio saugumo stiprinimas. Vertinant saugumo aplinkos tendencijas, svarbu suvokti, kad tik kartu kariuomenė, civilinės institucijos ir visuomenė gali užtikrinti mūsų visapusišką saugumą.

Pristatome naują Lietuvos gynybos politikos baltąją knygą ir siūlome nuodugniau susipažinti su Lietuvos gynybos politikos kryptimis, pokyčiais Lietuvos kariuomenėje, kaip stiprinamas valstybės ir visuomenės pasirengimas gintis.

R. Karoblis r

Krašto apsaugos ministras
Raimundas Karoblis

1. ILGALAIKIAI IŠŠŪKIAI LIETUVOS SAUGUMUI

Narystė NATO ir Europos Sąjungoje (toliau – ES) yra Lietuvos gynybos politikos pagrindas, todėl Lietuvos saugumas labai priklauso nuo sėkmingos šių organizacijų raidos. Vieningos Europos projektas patiria įvairiapusį spaudimą: Jungtinės Karalystės (toliau – JK) pasitraukimas iš ES, įtampa euro zonoje, skirtingas ES narių atsakas į nekontroliuojamą migraciją, augantis vidinio terorizmo pavojus, antieuropietiškų nuostatų stiprėjimas. NATO priėmė sprendimus, stiprinančius kolektyvinę gynybą ir atgrasymą, tačiau išliekanti praraja tarp JAV ir NATO sąjungininkų Europoje skiriamo gynybos finansavimo kelia įtampą euroatlantinėje bendrijoje ir tampa vis aktualesniu JAV vidaus politikos darbotvarkės klausimu. Šiomis aplinkybėmis išryškėjo iššūkiai Lietuvos saugumui, kurie kels pavojų ir grėsmę ne tik artimiausiu laikotarpiu, bet ir ilgesnėje perspektyvoje.

	Ilgalaikiai iššūkiai Lietuvos saugumui
1.	Rusijos revizionizmas
2.	Informacinės ir kibernetinės grėsmės
3.	NATO pietų kaimynystėje kylančios grėsmės

Pirmas ir svarbiausias iššūkis – Rusijos nepasitenkinimas po Šaltojo karo pabaigos nusistovėjusia tarptautine tvarka ir jos siekis atkurti didžiosios galios statusą, pažeidžiant tarptautines normas ir griaunant taisyklėmis pagrįstą Europos saugumo sistemą.

Rusijos užsienio ir saugumo politika pasižymi didėjančiu agresyvumu, vis didesnė reikšmė skiriama karinės galios naudojimui savo tikslams įgyvendinti. Panaudodama karinę jėgą prieš Gruziją ir Ukrainą, Rusija šiurkščiai pažeidė šių šalių suverenumą ir teritorinį vientisumą. Krymo aneksija – tai pirmas kartas po Antrojo pasaulinio karo, kai viena valstybė Europoje prievarta prisijungia kitos valstybės teritoriją prie savosios. Tokiu elgesiu Rusija parodė, kad ji ne tik negerbia kitų šalių teisės savarankiškai pasirinkti saugumo užsitikrinimo būdą, bet ir yra nusiteikusi imtis visų įmanomų priemonių, galinčių padėti suardyti euroatlantinio saugumo struktūrą. Ypač didelį nerimą kelia Rusijos gebėjimas kompleksiškai taikyti civilines (ekonominį ir energetinį šantažą, politinę korupciją, kibernetines atakas, informacines operacijas ir kt.) ir karines priemones, vykdyti užmaskuotas karines operacijas.

Susirūpinimą kelia Rusijos karinės galios augimas: didžioji dalis Rusijos ginkluotosioms pajėgoms tenkančio finansavimo skiriama šių pajėgų reformai ir perginklavimui, ypač – greitai veikti galinčių pajėgų komplektavimui ir aprūpinimui. Rusija ypatingą dėmesį skiria savo karinių grupuočių Vakarų karinėje apygardoje, įskaitant Kaliningrado sritį, stiprinimui.

Rusija sparčiai plėtoja prieigos ribojimo ir teritorijos blokavimo pajėgumus (angl. Anti – Access/Area Denial, A2/AD) atskiruose taškuose. Vakarinėje kryptyje yra net trys tokios teritorijos – Krymas, Kolos pusiasalis ir Kaliningradas. Visose jose sutelkiami sausumos, oro ir jūrų pajėgumai ir ginklų sistemos, gebančios karinio konflikto atveju tiesiogiai atakuoti NATO pastiprinimą. Lietuvos

pašonėje esančiame Kaliningrade Rusija telkia aviacijos, oro gynybos, raketų ir artilerijos, kranto gynybos raketų ir laivyno pajėgumus, radioelektroninės kovos pajėgumus, konflikto atveju galinčius blokuoti NATO pastiprinimą Baltijos šalyse, atvykstantį oro ir jūros keliais ar siauru sausumos ruožu Lietuvos-Lenkijos pasienyje. Pavyzdžiui, Rusija Kaliningrado srityje yra dislokavusi oro gynybos kompleksus S-300V ir S-400, galinčius atitinkamai 100 ir 400 km spinduliu naikinti oro taikinius: orlaivius ir balistines raketas. Šiais veiksmais siekiama atgrasyti NATO šalis nuo kolektyvinės gynybos įsipareigojimų vykdymo ir sutrukdyti NATO greitai reaguoti Rusijos agresijos atveju.

Visoje Rusijoje, taip pat ir prie Lietuvos ir kitų NATO šalių sienų vis dažniau vykdomi skaidrumo stokojantys netikėti Rusijos ginkluotųjų pajėgų parengties patikrinimai, kurių metu aktyvinamos didelės pajėgos, vykdomos perdislokavimo dideliais atstumais, jungtinių operacijų ir veiksmų nepažįstamose vietovėse pratybos.

Saugumo situaciją sunkina vienašališkas Rusijos pasitraukimas iš skaidrumą ir pasitikėjimą didinančių ginkluotės kontrolės iniciatyvų. 2008 m., paskelbusi moratoriumą dėl dalyvavimo Įprastinės ginkluotės Europoje sutartyje, Rusija sustabdė apsikeitimą karine informacija tarp sutarties dalyvių. 2014 m. ji vienašališkai nutraukė nuo 2001 m. vykdytą dvišalį Lietuvos ir Rusijos susitarimą dėl papildomų pasitikėjimo priemonių Lietuvoje ir Kaliningrado srityje pagal Vienos dokumento nuostatas, kuriomis siekiama sustiprinti regioninį saugumą ir stabilumą, didinti pasitikėjimą tarp šalių ir jų kariuomenių. Augantis Rusijos ginkluotųjų pajėgų aktyvumas šalia Lietuvos ir kitų NATO valstybių sienų, taip pat Rusijos atsisakymas dalintis informacija, pasitraukiant iš susitarimų dėl pasitikėjimą ir saugumą stiprinančių priemonių, didina įvairių incidentų tikimybę, grėsmių nenuspėjamumą, o saugumo situacija tampa sunkiau prognozuojama. Tokį karinį aktyvumą Rusija išnaudoja nuolat tikrindama Lietuvos ir kitų Baltijos šalių oro erdvės apsaugos lygį ar trikdydama laivybą Lietuvos išskirtinėje ekonominėje zonoje.

Dar vienas elementas, sustiprinantis Rusijos galią regione – itin glaudus ir vis didėjantis karinis bendradarbiavimas su Baltarusija. Pastarosios gynybos ir saugumo politika yra glaudžiai koordinuojama su Rusija, praktiškai baigta šių valstybių karinė integracija – sinchronizuotas ir bendros regioninės karinės grupuotės valdymas, užtikrinta pajėgų sąveika, sustiprinta bendra oro erdvės kontrolė ir gynyba, rengiami bendri kariniai mokymai.

Dėl tokio Rusijos elgesio ir jos karinės galios augimo Lietuvos saugumo aplinka pablogėjo, o grėsmė šalies saugumui išliks ir ilguoju laikotarpiu: karinės agresijos prieš šalį grėsmė nebėra teorinė, o karinės ir nekarinės priemonės, siekiant paveikti labiausiai pažeidžiamas valstybės gyvenimo sritis, gali būti taikomos kartu.

Antras ilgalaikis Lietuvos saugumo iššūkis – informacinės ir kibernetinės atakos. Dėl augančios Lietuvos priklausomybės nuo šiuolaikinių ryšių ir informacinių technologijų šalies saugumui vis didesnę grėsmę kelia kibernetiniai išpuoliai prieš valstybinių įstaigų, krašto apsaugos sistemos, komercinius ar žiniasklaidos informacinius tinklus. Juos organizuoja tam tikros valstybės ar jų remiami subjektai, o potencialiai vis didesniu mastu – ir pavieniai asmenys ar nevalstybiniai veikėjai. Tikėtina, kad konflikto regione metu būtų intensyviai naudojamos kibernetinės priemonės, siekiant pasunkinti Lietuvos ir sąjungininkų atsako galimybes. Tokiomis sąlygomis ypač aktualus tampa ypatingos svarbos infrastruktūros, nuo kurios priklauso sklandus gyvybiškai svarbių sektorių veikimas, saugumas.

Šiuolaikinėms visuomenėms pavojų taip pat kelia iššūkiai informacinėje erdvėje: kai kurios valstybės ir nevalstybiniai veikėjai informacinę erdvę vis dažniau pasitelkia siekdami trikdyti demokratinį procesą kitose šalyse, skatinti įtampą tarp jų gyventojų, nepasitikėjimą savo valstybėmis ir jų institucijomis. Lietuvoje ir kitose regiono valstybėse Rusija agresyviai skleidžia nepagrįstą ir klaidinančią informaciją, siekdama kryptingai formuoti viešąją nuomonę nacionalinio saugumo klausimais. Tikėtina, kad dėl sparčiai augančio gyventojų naudojimosi informacinėmis technologijomis ir dėl jų teikiamų galimybių informacijos sklaidai ateityje informacinių atakų, ypač kryptingai orientuotų į tikslines grupes, tik daugės.

Trečias svarbus iššūkis – religinis ekstremizmas ir užsitęsę konfliktai Europos pietinėje kaimynystėje. Nepavykusios politinės ir socialinės reformos kai kuriose Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos valstybėse paskatino konfliktus, kurie ne tik sudarė sąlygas plisti terorizmui, didelio masto migracijai, organizuotam nusikalstamumui ir humanitarinėms krizėms, bet taip pat kelia rimtą iššūkį Europos Sąjungos vienybei ir integracijai.

Radikalių islamistų organizacijos aktyviai naudojasi informacinės propagandos priemonėmis, padedančiomis radikalizuoti dalį islamo išpažinėjų Europoje, vykstančių kovoti ir įsiliejančių į šias organizacijas Artimuosiuose Rytuose ir Šiaurės Afrikoje ar organizuojančių teroristines atakas Europoje.

Nestabilumas šiame regione tapo masinės migracijos į Europą priežastimi. Ši migracija kelia ne tik ekonominius ar integracinius iššūkius Europos šalims: ja pasinaudoti bando ir minėtos teroristinės organizacijos, siųsdamos teroristus rengti išpuolių Europoje. Nors teroristinių išpuolių tikimybė Lietuvoje yra nedidelė, auganti terorizmo grėsmė Europoje, radikalios islamistinės ideologijos sklaida, ES valstybių piliečių grįžimas iš konfliktų regionų, savarankiškų vietinių radikalių grupelių kūrimasis Europos šalyse turi netiesioginį neigiamą poveikį ir Lietuvos saugumui.

F11

2. LIETUVOS GYNYBOS POLITIKA PASIKEITUSIOJE SAUGUMO APLINKOJE

2.1. Pagrindinės Lietuvos gynybos politikos kryptys

Pagrindinis Lietuvos gynybos politikos tikslas nesikeičia – užtikrinti patikimą Lietuvos nepriklausomybės, teritorinio vientisumo ir konstitucinės santvarkos gynybą. Būdama NATO ir ES narė, Lietuva kartu su sąjungininkais turi pareigą užtikrinti Euroatlantinės erdvės saugumą, prisidėti prie tarptautinio saugumo ir stabilumo plėtros. Atsižvelgiant į esamus ilgalaikius iššūkius Lietuvos saugumui ir tarptautinius įsipareigojimus, galima išskirti keturias pagrindines Lietuvos gynybos politikos kryptis.

	Pagrindinės Lietuvos gynybos politikos kryptys:
1.	Nacionalinių gynybos pajėgumų stiprinimas
2.	NATO kolektyvinės gynybos ir atgrasymo stiprinimas
3.	Visuomenės ir valstybės pasirengimo ir atsako į nekarines grėsmes stiprinimas
4.	Regioninio ir tarptautinio saugumo plėtra

Pirma ir svarbiausia Lietuvos gynybos politikos kryptis yra nacionalinių gynybos pajėgumų, kurių pagrindą sudaro Lietuvos kariuomenė, stiprinimas. Lietuvos kariuomenė turi būti pasirengusi kartu su sąjungininkais atgrasyti, o atgrasymui nepavykus, savarankiškai ir kartu su sąjungininkais ginti Lietuvą. Rusijos agresija prieš Gruziją ir Ukrainą, kėsinimasis sugriauti taisyklėmis pagrįstą Europos saugumo architektūrą liudija tai, kad egzistencinės grėsmės Lietuvos saugumui išlieka, o atsakas į šias grėsmes turi būti Lietuvos gynybos politikos pamatas.

Visuotinė ir besąlygiška gynyba yra esminis Lietuvos gynybos principas, reiškiantis, kad gynybai bus panaudoti visi valstybės ištekliai, kiekvienas pilietis ir tauta priešinsis tarptautinės teisės leidžiamais būdais. Lietuvos gynyba nesaistoma jokių sąlygų ir niekas negali varžyti tautos ir kiekvieno piliečio teisių priešintis agresoriui. Lietuva ginasi ir priešinasi pati, nelaukdama, kada bus suteikta sąjungininkų parama.

Konfliktų Gruzijoje ir Ukrainoje patirtis, užmaskuotų karinių priemonių taikymas, taip pat Rusijos plėtojami prieigos ribojimo ir teritorijos blokavimo pajėgumai ir nuolat išlaikomi labai aukštos parengties kariniai pajėgumai šalia Lietuvos sienų leidžia daryti prielaidą, kad galimas konfliktas būtų itin staigus, o išankstinio perspėjimo laikotarpis – labai trumpas. Dėl šių priežasčių laikas būtų svarbiausias veiksnys galimo regioninio konflikto atveju.

Lietuva turi plėtoti nacionalinius gynybos pajėgumus, kurie būtų pakankami savarankiškai šalies gynybai užtikrinti tol, kol į regioną atvyktų reikalingos sąjungininkų pastiprinimo pajėgos.

Kolektyvinė ir savarankiška gynyba yra svarbus Lietuvos gynybos principas, teigiantis, kad Lietuva privalo plėtoti nacionalinius gynybos pajėgumus savarankiškai krašto gynybai ir bendriems kolektyvinės gynybos veiksmams, su NATO sąjungininkais ginant Lietuvą ar kurią nors kitą NATO valstybę.

Šiuolaikiniuose konfliktuose gebėjimai tinkamai reaguoti turi būti vertinami valandomis ir dienomis, o ne savaitėmis ir mėnesiais, todėl dalis Lietuvos kariuomenės vienetų turi būti išlaikomi aukštos parengties ir pasirengę reaguoti tiek į įprastas karines grėsmes, tiek į užmaskuotas karines priemones, pavyzdžiui, į nereguliarių ginkluotų grupuočių veiksmus. Atitinkamai Lietuvos kariuomenės taikos meto struktūra, siekiant užtikrinti veiksmingą pasirengimą ir greitą atsaką į agresiją, turi būti artima karo meto struktūrai.

Lietuva turi formuoti kariuomenės rezervą, atitinkantį Lietuvos gynybos poreikius, kuris būtų tinkamai parengtas, aprūpintas ir krizės atveju galėtų visiškai užpildyti karinius vienetus, taip pat užtikrintų Lietuvos kariuomenės veiksmingumą agresijai užsitęsus.

Lietuvos kariuomenės plėtra ir modernizavimas	**Greitas reagavimas**	**Rezervas**

Karo atveju Lietuvos gynybą užtikrintų ginkluotosios pajėgos, kurias sudarytų ne tik Lietuvos kariuomenė, bet ir kitos pagal Lietuvos Respublikos įstatymus priskirtos pajėgos, todėl ginkluotųjų pajėgų vienetų kovinės parengties ir tarpusavio sąveikos stiprinimas yra vienas iš uždavinių.

Transatlantinė partnerystė ir JAV karinis buvimas Europoje suteikia tvirtą pagrindą NATO kolektyvinės gynybos sistemai. Stiprus ir vieningas Aljansas, gebantis užtikrinti jam priklausančių valstybių saugumą ir gynybą, yra esminis Lietuvos saugumo garantas. Todėl NATO kolektyvinės gynybos ir atgrasymo stiprinimas yra kertinė Lietuvos gynybos politikos kryptis.

Atsižvelgiant į itin trumpą galimo konflikto išankstinio perspėjimo laiką, ilgalaikis ir svarus NATO karinis buvimas regione yra būtina priemonė, užtikrinanti efektyvų atgrasymą. Be to, turėtų būti užtikrintas greitas NATO atsakas ir pastiprinimas krizės atveju. Priklausydama Aljansui, Lietuva taip pat turi būti pasirengusi prireikus tinkamai prisidėti prie kitų sąjungininkų gynybos ir saugumo stiprinimo.

NATO narių saugumas yra nedalomas. Lietuvos gynybos politika grindžiama principu, kad grėsmė vienos Aljanso narės saugumui – grėsmė viso Aljanso saugumui. Sąjungininkai prisideda prie Lietuvos saugumo stiprinimo, o Lietuva yra pasirengusi solidariai vykdyti įsipareigojimus sąjungininkams.

Trečia Lietuvos gynybos politikos kryptis – visuomenės ir valstybės pasirengimo ir atsako į nekarines grėsmes stiprinimas. Pilietiška ir patriotiška visuomenė, pasižyminti valia ginti savo šalį, turinti reikalingus įgūdžius ir žinių, yra vienas tvirčiausių valstybės nepriklausomybės garantų. Siekiant, kad visuomenė būtų labiau įtraukta į šalies gynybą, stiprinama Lietuvos šaulių sąjunga – sukarinta pilietinės savigynos organizacija. Reaguojant į nekarines grėsmes, būtina sutelktomis visuomenės ir valstybės institucijų pastangomis didinti šalies atsparumą kibernetinėms ir informacinėms grėsmėms. Atitinkamai Lietuva toliau tobulina nacionalinę kibernetinio saugumo sistemą ir vykdo plataus masto kampaniją, stiprindama visuomenės gebėjimus atpažinti informacines atakas. Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos sistemos tobulinimas yra svarbus uždavinys, siekiant užtikrinti efektyvų visos valstybės atsaką krizės ar ginkluotos agresijos atveju. Sėkmingas atsakas į šiuos iššūkius priklauso nuo šalies gyventojų, Krašto apsaugos ministerijos, Lietuvos kariuomenės ir kitų institucijų pasirengimo veikti kartu.

Ketvirta Lietuvos gynybos politikos kryptis – regioninio ir tarptautinio saugumo plėtra, formuojant saugesnę tiek Lietuvos, tiek apskritai NATO ir ES aplinką. Dvišalis ir daugiašalis karinis bendradarbiavimas su JAV, Baltijos ir Šiaurės šalimis, Lenkija, Vokietija ir kitais sąjungininkais yra svarbus instrumentas Lietuvos gynybos pajėgumams, gebėjimams veikti kartu, taip pat ir regioniniam ir tarptautiniam saugumui stiprinti. Lietuva yra suinteresuota demokratijos ir europinių vertybių sklaida rytinėje savo kaimynystėje, todėl remia Ukrainos, Gruzijos, Moldovos ir kitų regiono šalių saugumo ir gynybos sektoriaus reformas, artinančias šias valstybes prie Euroatlantinės bendruomenės.

Lietuva turi būti pasirengusi prisidėti prie NATO, ES ir kitų organizacijų tarptautinių operacijų, sprendžiant tarptautinio terorizmo ir kitas saugumo problemas, įtvirtinant stabilumą už NATO ir ES ribų. Lietuvos indėlis į tarptautines operacijas ne tik rodo solidarumą su kitomis NATO ir ES narėmis, bet taip pat tiesiogiai ir netiesiogiai prisideda prie Lietuvos saugumo stiprinimo globaliame pasaulyje.

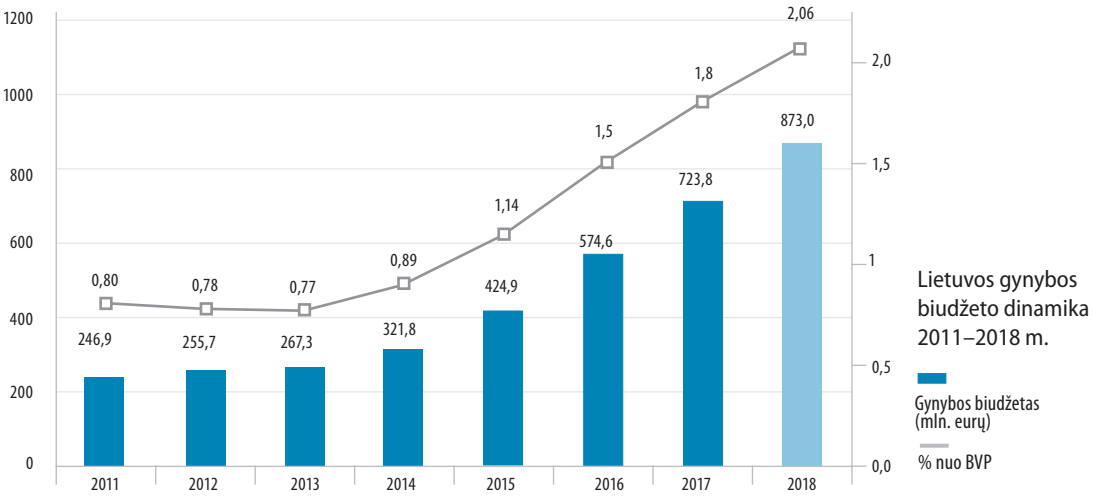
2.2. Gynybos finansavimo didinimas

Gynybos finansavimą lemia trys pagrindiniai veiksniai: saugumo situacijos ir grėsmių vertinimas, politinė valia ir ekonominės valstybės galimybės. Lietuvai įstojus į NATO ir ES, saugumo aplinka buvo vertinama kaip stabili, geriausia nuo nepriklausomybės atgavimo. Todėl net ir ekonominio augimo laikotarpiu gynybos biudžeto didinimo tempai nebuvo dideli: absoliučiais skaičiais asignavimai augo, tačiau procentinė BVP dalis mažėjo. Didėjanti Rusijos karinė galia, jos demonstravimas ir 2008 m. agresija prieš Gruziją pakoregavo saugumo situacijos vertinimą ir nacionalinius gynybos politikos prioritetus. Tačiau reikšmingiau didinti gynybos biudžetą sukliudė ekonominė krizė.

Optimalus gynybos biudžetas: NATO standartai	
3 proc. BVP	Šaltojo karo laikotarpio NATO gynybos finansavimo standartas ir siekiamybė.
Vidurkis	Pakitus saugumo aplinkai, orientyru imta laikyti šalių gynybos biudžetų vidurkį, kuris 10-ajame dešimtmetyje sudarė daugiau kaip 2 proc. BVP. Konkretus dydis buvo periodiškai perskaičiuojamas.
2 proc. BVP	2006 m. įtvirtintas pastovus 2 proc. BVP dydis, kuris atspindėtų vidutinės „statistinės“ NATO narės gynybos biudžetą. Tai šiuo metu galiojantis NATO standartas. 2 proc. BVP buvo pagrįstas ir praktine valstybių patirtimi – toks finansavimas buvo pakankamas ne tik pajėgumams išlaikyti, bet ir jiems modernizuoti, taip pat tarptautiniams įsipareigojimams vykdyti.
?	Geopolitinės situacijos pokyčiai skatina NATO dar kartą įvertinti gynybos finansavimo gaires. Keliamas klausimas, ar 2 proc. BVP yra pakankamas gynybos finansavimas valstybėms, susiduriančioms su itin išaugusiomis grėsmėmis, taip pat toms, kurios dėl ilgamečio nepakankamo finansavimo turi papildomai dėmesio skirti pajėgumų atkūrimui.

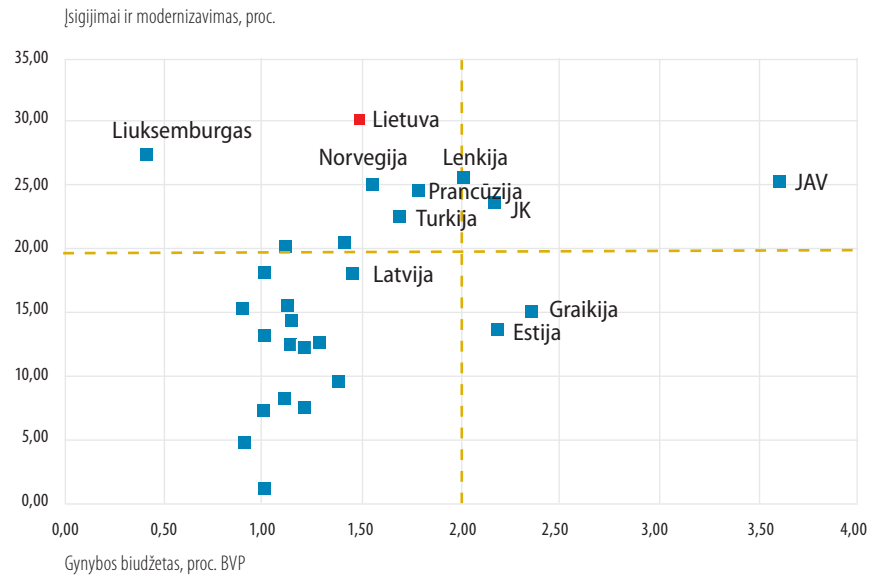
Stipriai pablogėjus saugumo situacijai regione, tapo aišku, kad nepakankamas Lietuvos gynybos finansavimas yra rimta kliūtis patikimam atgrasymui ir gynybai užtikrinti. Reaguojant į Rusijos agresiją Ukrainoje, jau 2014 m. nedelsiant pradėta didinti gynybos biudžetą. Nuo 2014 iki 2017 m. asignavimai krašto apsaugai išaugo daugiau nei dvigubai. Sparčiausi augimo tempai visame Aljanse lėmė, kad Lietuva pagal gynybos išlaidas pakilo į pirmą dešimtuką tarp sąjunginių. Planuojama, kad 2018 m. gynybai bus skiriama 2,06 proc. BVP. Didindama gynybos išlaidas, Lietuva sudaro sąlygas iš esmės sustiprinti Lietuvos karinę galią ir siunčia stiprų signalą tiek sąjunginiams, tiek potencialiam agresoriui, kad ji atsakingai rengiasi šalies gynybai.

Atsižvelgiant į nemažėjančius saugumo iššūkius ir kintančią saugumo aplinką, 2 proc. BVP yra minimalus finansavimas, todėl bus ieškoma politinio sutarimo dėl tolesnio gynybos finansavimo didinimo ateityje.

Gynybos išlaidų paskirstymas planuojamas laikantis NATO standartų: ne mažiau kaip 20 proc. skirti ginkluotei, karinei įrangai ir technikai įsigyti ir modernizuoti, ne daugiau kaip 50 proc. – personalui. 2016 m. Lietuva pagal modernizavimo išlaidas Aljanse pirmavo.

Siekiant užtikrinti maksimaliai skaidrų ir efektyvų augančių gynybos išlaidų panaudojimą, bus pritaikyta geriausia NATO šalių praktika ir krašto apsaugos sistemos įsigijimai bus centralizuoti įkuriant agentūrą, atsakingą už ginkluotės ir kitų projektų valdymą bei įsigijimus. Planuojama, kad agentūra bus įsteigta 2017 m. pabaigoje.

2016 m. NATO šalių gynybos išlaidos BVP procentais ir lėšų, skiriamų ginkluotei, karinei įrangai ir technikai įsigyti ir modernizuoti, proporcijos.

312

3. TARPTAUTINĖS LIETUVOS GYNYBOS POLITIKOS KRYPTYS

3.1. NATO kolektyvinės gynybos ir atgrasymo stiprinimas

Pagrindinis NATO uždavinys išlieka toks pats – garantuoti visų jos narių laisvę ir saugumą politinėmis ir karinėmis priemonėmis. Siekdamas įgyvendinti šį tikslą, Aljansas vykdys tris kertines užduotis – kolektyvinės gynybos, krizių valdymo ir bendradarbiavimo su partneriais saugumo srityje. Šiaurės Atlanto sutarties penktasis straipsnis, teigiantis, kad vienos ar kelių Aljanso šalių ginkluotas užpuolimas bus laikomas visų jų užpuolimu, yra ir toliau bus Aljanso pamatas ir jo ilgaamžiškumo priežastis. Krizių valdymo instrumentų stiprinimas ir glaudus bendradarbiavimas su partneriais saugumo srityje papildo kolektyvinės gynybos kryptį ir sudaro prielaidas įgyvendinti Aljanso saugumo užtikrinimo 360 laipsnių sampratą, solidariai reaguojant į grėsmes, kylančias tiek iš rytų, tiek iš pietų.

NATO, būdama gynybinio pobūdžio organizacija, ypatingą dėmesį skiria efektyviam atgrasymui užtikrinti, kuris grindžiamas įprastais, branduoliniais ir priešraketinės gynybos pajėgumais. NATO valstybių vadovų susitikimuose Velse (2014 m.) ir Varšuvoje (2016 m.) buvo priimti sprendimai, stiprinantys atgrasymą ir gynybą rytinėje Aljanso dalyje, taip pat sutarta dėl ilgalaikės NATO adaptacijos prie pakitusios saugumo aplinkos. Šiais sprendimais buvo padėtas pagrindas realizuoti ilgametį Lietuvos siekį Aljanse – politines ir teisines NATO saugumo garantijas sutvirtinti praktiniais kariniais instrumentais. Lietuvos prioritetai NATO kolektyvinės gynybos ir atgrasymo stiprinimo atžvilgiu apima tris pagrindines kryptis:

- **1. NATO karinio buvimo regione įtvirtinimas**

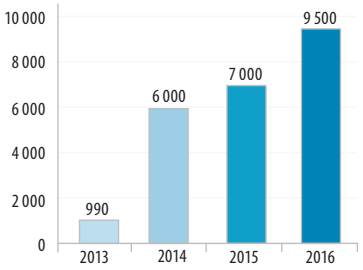

Vadovaujanti šalis.

Dalyvaujanti šalis.

NATO priešakinės pajėgos Baltijos regione.

NATO sausumos pajėgų karių, dalyvavusių pratybose Lietuvoje, skaičius.

Lietuva siekia, kad svarus NATO kovinių pajėgų dislokavimas Baltijos šalyse ir Lenkijoje būtų įtvirtintas ilguoju laikotarpiu. NATO karinis matomumas ir buvimas regione yra efektyviausias būdas pademonstruoti sąjungininkų solidarumą ir patikimą atgrasymą, paremtą kariniais pajėgumais. Nuo 2014 m. Lietuvoje ir kitose regiono šalyse dislokuotos rotuojamos JAV ir kitų sąjungininkų kuopos. 2015 m. Lietuvoje ir kitose penkiose NATO šalyse įsteigti NATO pajėgų integravimo vienetai, atsakingi už sklandų NATO greitojo reagavimo pajėgų perdislokavimą į regioną. NATO vadovų susitikime Varšuvoje buvo sutarta dislokuoti priešakines NATO pajėgas Baltijos šalyse ir Lenkijoje – po vieną bataliono kovinę grupę kiekvienoje valstybėje. Siekiant užtikrinti NATO priešakinių pajėgų efektyvumą, jos yra integruotos į NATO vadovavimo ir valdymo struktūrą. Bataliono dydžio kovinė grupė yra karinis vienetas, galintis savarankiškai vykdyti užduotis, todėl šis sprendimas iš esmės sustiprina NATO atgrasymą regione ir atitinkamai mažina jame konflikto tikimybę.

NATO karinis matomumas regione didėja ne tik sausumoje, bet taip pat ore ir jūroje. 2014 m., įgyvendinant Velso susitikime patvirtintas NATO saugumo užtikrinimo priemones, sustiprinta NATO oro policijos misija, Baltijos šalyse dislokuojant papildomus naikintuvus. Ilgalaikis Lietuvos tikslas – sutarti dėl NATO oro gynybos priemonių sustiprinimo regione, įskaitant reikiamą NATO oro policijos misijos pasirengimą oro gynybos užduotims. Modernūs sąjungininkų kariniai laivai reguliariai vykdo įvairias užduotis Baltijos jūroje, lankosi Baltijos šalių jūrų uostuose, dalyvauja pratybose.

Lietuvai tapus NATO nare, tarptautinės pratybos regione buvo nedidelės apimties, daugiausia orientuotos į pasirengimą veikti operacijose už Aljanso ribų. Po Rusijos agresijos Gruzijoje Baltijos šalyse buvo pradėtos rengti NATO greitojo reagavimo pajėgų ir kitos NATO pratybos. Ypač tarptautinių pratybų skaičius ir mastas išaugo po Rusijos agresijos prieš Ukrainą. Pratybų scenarijus pradėta orientuoti į pasirengimą kolektyvinei gynybai. Pratybomis ne tik siunčiama žinia, kad Aljansas pasirengęs tinkamai reaguoti krizės atveju, bet taip pat stiprinami Lietuvos kariuomenės ir sąjungininkų gebėjimai veikti kartu, sąjungininkų kariai susipažįsta su regiono specifika. Lietuva siekia, kad vyktų nuolatinis Lietuvos kariuomenės ir sąjungininkų pajėgų kovinis rengimas ir pasirengimas vykdyti kolektyvinės gynybos operacijas ir kitas užduotis.

Metai	Pavadinimas	Vieta	Dalyvavusių karių skaičius
2014	Kardo kirtis	Lietuva, Latvija, Estija	4500 (iš jų 2300 – Lietuvoje)
	Geležinis kardas	Lietuva	2500
2015	Kardo kirtis	Lietuva, Latvija, Estija	6000 (iš jų 3000 – Lietuvoje)
	BALTOPS	Baltijos jūra	5600 karių, 49 laivai
	Geležinis kardas	Lietuva	2000
2016	Kardo kirtis	Lietuva, Latvija, Estija	10000 (iš jų 5000 – Lietuvoje)
	BALTOPS	Baltijos jūra	6000 karių, 50 laivų
	Geležinis kardas	Lietuva	4000

Didžiausios tarptautinės pratybos Lietuvoje ir Baltijos šalyse.

2. NATO kolektyvinės gynybos pajėgumų stiprinimas

Reaguojant į Rusijos demonstruojamus gebėjimus greitai perdislokuoti pajėgas ir sutelkti jas operacijos regione prie NATO šalių sienų, stiprinamos NATO greitojo reagavimo pajėgos, kurių priešakyje – Itin greito reagavimo pajėgos, pasižyminčios labai aukšta parengtimi. Planuojama, kad, kilus krizei, šios pajėgos būtų vienos pirmųjų tiek pademonstruojant Aljanso solidarumą ir pasirengimą veikti, tiek vykdant Aljanso šalių gynybą.

Lietuva skiria karius budėti į NATO greitojo reagavimo pajėgas ir siekia, kad regione nuolat vyktų Itin greito reagavimo pajėgų pratybos ir taip būtų vertinamas šių pajėgų ir priimančiųjų šalių pasirengimas kartu veikti krizės sąlygomis. Vienas iš svarbiausių iššūkių šioje srityje – priimančiosios šalies paramos teikimas, nevaržomo pajėgų judėjimo per Aljanso šalis užtikrinimas, greitos NATO sprendimų priėmimo procedūros, siekiant, kad pajėgos būtų kuo greičiau perdislokuotos ten, kur būtina.

Lietuva, dalyvaudama NATO gynybos planavimo procese, kartu su kitomis Aljanso narėmis plėtoja pajėgumus, reikalingus NATO tikslams įgyvendinti. Taip Lietuva prisideda prie NATO karinių pajėgumų, skirtų tiek kolektyvinei gynybai, tiek kitoms operacijoms, stiprinimo. NATO gynybos planavimo procesas taip pat prisitaiko prie saugumo situacijos pokyčių. Daugiau dėmesio pradedama skirti pajėgumų, skirtų didelio intensyvumo konfliktui su mechanizuotomis pajėgomis, plėtrai. Pripažindama Baltijos valstybių kaip galimų pafrontės valstybių statusą, NATO ragina stiprinti teritorinės gynybos pajėgumus.

	Strateginio pervežimo oru pajėgumas (SAC)	NATO antžeminė stebėjimo sistema (AGS)	NATO išankstinio perspėjimo ir valdymo sistema (AWACS)[1]
Pajėgumo paskirtis	Greitai pergabenti karius, ginkluotę ir techniką.	Iš oro stebėti situaciją sausumoje.	Oro erdvės stebėjimas ir oro operacijų valdymas ore.
Panaudojimas	Kolektyvinės gynybos ir kitos Aljanso operacijos, staigus NATO pastiprinimo pergabenimas kylant krizei.	Kolektyvinės gynybos ir kitos Aljanso operacijos, žvalgyba ir situacijos analizė regione.	Kolektyvinės gynybos ir kitos Aljanso operacijos, žvalgyba ir situacijos analizė regione.

Daugiašaliai pajėgumų projektai, kuriuose dalyvauja Lietuva.

[1] Lietuva nuo 2017 m. antro pusmečio mokės įmokas tik į projekto operacinį biudžetą.

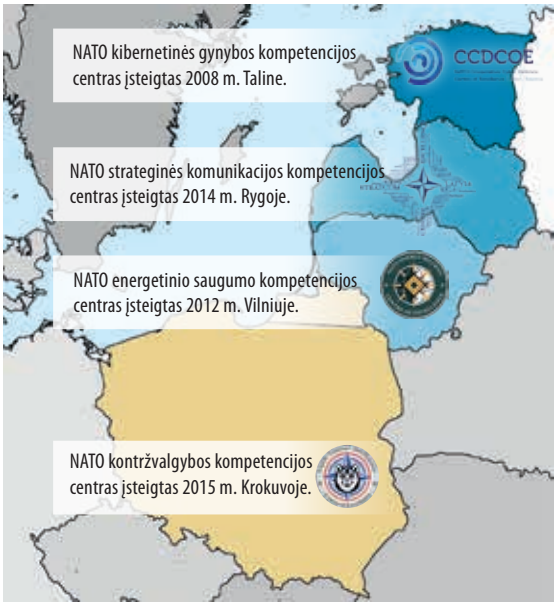
3. NATO pasirengimo atsakyti į hibridines grėsmes stiprinimas

NATO turi būti pasirengusi veikti, jei destabilizuoti padėtį jos narės teritorijoje ar išbandyti NATO vieningumą būtų siekiama kartu taikant karines ir nekarines priemones, sukeliančias vadinamąsias hibridines grėsmes. Vienas iš svarbių instrumentų NATO atsakui į hibridines grėsmes stiprinti – reguliarios aukščiausio lygmens pratybos. Tokių pratybų metu sprendimų priėmėjai ir institucijos mokosi veikti neapibrėžtumo sąlygomis, detaliai išanalizuojami įvairūs galimi scenarijai. Kita svarbi kryptis – atskirų narių ir paties Aljanso atsparumo didinimas, siekiant pasunkinti priešininkų galimybes sėkmingai taikyti hibridines priemones.

Lietuva siekia, kad Aljansas didintų kompetenciją ir pajėgumus energetinio, kibernetinio ir informacinio saugumo srityse. NATO prisideda prie narių energetinio saugumo stiprinimo, prioritetą teikia ypatingos svarbos energetinės infrastruktūros apsaugos klausimams. 2014 m. NATO valstybių vadovų susitikime Velse buvo nuspręsta kibernetinę gynybą integruoti į Aljanso kolektyvinės gynybos sistemą. Lietuva, būdama ES ir NATO narė, tvirtai remia kuo glaudesnį abiejų organizacijų bendradarbiavimą hibridinių grėsmių srityje.

„Sprendimą, ar kibernetinės atakos atveju reikėtų taikyti 5 straipsnį, priimtų Šiaurės Atlanto taryba“.
NATO valstybių vadovų susitikimo Velse komunikatas.

Prie Aljanso kompetencijos ir pajėgumų vystymo šiose srityse aktyviai prisideda ir Lietuva. Nuo 2012 m. Lietuvoje veikia NATO energetinio saugumo kompetencijos centras, kuris teikia paramą NATO karinių pajėgų energetinio efektyvumo didinimo, ypatingos svarbos energetinės

NATO kompetencijos centrai, kurių narė yra Lietuva.

infrastruktūros apsaugos srityse, taip pat analizuoja ir vertina energetinių grėsmių įtaką tarptautiniam saugumui. Lietuva taip pat yra NATO kibernetinės gynybos kompetencijos centro Estijoje, NATO strateginės komunikacijos kompetencijos centro Latvijoje ir NATO kontržvalgybos kompetencijos centro Lenkijoje narė.

NATO krizių valdymo ir partneryščių stiprinimas

NATO kolektyvinės gynybos ir atgrasymo stiprinimas – itin svarbi, tačiau ne vienintelė Lietuvos gynybos politikos kryptis Aljanse. Lietuva taip pat remia NATO plėtros ir partneryščių politiką, aktyviai palaiko Aljanso pastangas stiprinti saugumą ir stabilumą NATO kaimynystėje, dalyvauja NATO operacijose, prisideda prie NATO karinių ir civilinių priemonių, skirtų krizėms valdyti už Aljanso ribų, plėtojimo.

3.2. ES bendrosios ir saugumo gynybos politikos stiprinimas

Lietuva, laikydama Aljanso vaidmenį pamatiniu užtikrinant euroatlantinį saugumą, remia ES bendrosios saugumo ir gynybos politikos (toliau – BSGP), suteikiančios papildomų saugumo priemonių, stiprinimą. Atsižvelgdama į pasikeitusią saugumo aplinką, ES 2016 m. paskelbė ES globalią užsienio ir saugumo politikos strategiją, kurioje numatė pagrindines BSGP vystymo gaires. Lietuva remia ES iniciatyvas saugumo ir gynybos srityje, kurios prisideda prie realių karinių pajėgumų Europoje kūrimo, yra orientuotos į ES efektyvumo didinimą, stiprina ES, kaip papildomo saugumo garanto, vaidmenį bei ES valstybių narių solidarumą saugumo ir gynybos srityje. ES iniciatyvos turi papildyti NATO pastangas bei būti savanoriškos. Lietuvai ypač svarbios šios BSGP kryptys:

Gebėjimo reaguoti į hibridines grėsmes stiprinimas

ES valstybėms narėms susiduriant su naujais aplinkos saugumo iššūkiais, ES turi gebėti veiksmingai ir koordinuotai atsakyti į juos, panaudodama visas turimas galimybes ir instrumentus. Lietuva remia ES iniciatyvą vystyti priemones, nukreiptas į gebėjimą atpažinti hibridines grėsmes, ES valstybių atsparumo didinimą, strateginės komunikacijos, kibernetinės gynybos stiprinimą.

Bendradarbiavimo su Rytų partnerystės šalimis stiprinimas

Remdama Rytų partnerių (ypač Ukrainos, Gruzijos ir Moldovos) europinės integracijos tikslus, Lietuva siekia, kad būtų inicijuoti nauji konkretūs ES ir Rytų partnerių projektai saugumo ir gynybos srityje, vystomi jau esami ir kad jų įgyvendinimui užtikrinti nuolatos būtų teikiama parama ir konsultacijos, skirti finansiniai ištekliai. Atsižvelgiant į saugumo iššūkius kaimynystėje, ES svarbu remti Rytų partneres joms vykdant saugumo ir gynybos sektoriaus reformas, kuriomis siekiama sukurti skaidrias ir demokratiškai valdomas institucijas, taip pat įtraukti šias šalis į ES krizių valdymo operacijas.

ES krizių valdymo pajėgumų vystymas

ES turi būti pasirengusi reaguoti į krizes tiek savarankiškai, tiek sąveikaudama su kitomis tarptautinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, JT. Vykdydama karines operacijas ir civilines misijas, ES prisideda prie konfliktų prevencijos ir valdymo, padeda stiprinti partnerių saugumo sektoriaus pajėgumus. Dalyvaudama ES operacijose ir misijose ir budėdama ES kovinėse grupėse, Lietuva stiprina savo karinių pajėgų sąveikumą su kitų ES valstybių pajėgomis bei gerina pasirengimą reaguoti į krizes.

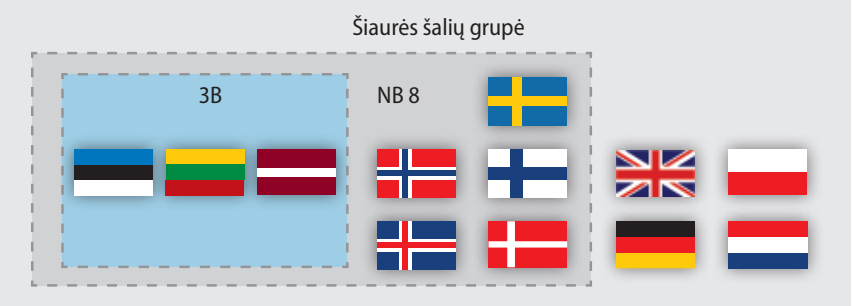
Lietuvos budėjimas ES kovinėse grupėse

NATO ir ES bendradarbiavimo stiprinimas

Abi organizacijos, NATO ir ES, susiduria su tomis pačiomis grėsmėmis ir iššūkiais, tačiau atsakydamos į juos gali taikyti skirtingas, viena kitą papildančias priemones. Lietuva remia ES ir NATO bendradarbiavimą atsako į hibridines grėsmes, karinių operacijų, pajėgumų vystymo, taip pat partnerių pajėgumų stiprinimo, gynybos pramonės ir tyrimų, jūrinio saugumo, kibernetinio saugumo ir kitose srityse.

3.3. Daugiašalis bendradarbiavimas gynybos srityje

Lietuvos daugiašalis bendradarbiavimas gynybos srityje daugiausia vyksta trimis regioninio bendradarbiavimo formomis: Baltijos valstybių bendradarbiavimas, Šiaurės ir Baltijos šalių bendradarbiavimas ir dalyvavimas Šiaurės šalių grupės veikloje.

Daugiašalis bendradarbiavimo gynybos srityje.

Baltijos šalių bendradarbiavimas (3B). Lietuvos, Latvijos ir Estijos gynybiniam bendradarbiavimui pagrindą suteikia narystė NATO ir ES, bendras grėsmių suvokimas, kuris po konflikto Ukrainoje dar sustiprėjo, geografinis artumas, panašus kariuomenių dydis.

Daug dėmesio skiriama konsultacijoms gynybos srityje, kuriomis siekiama užtikrinti bendrą požiūrį į esminius Baltijos šalių saugumo klausimus ir šalių pozicijas NATO ir ES. 2013 m. įkurtas Nenuolatinis Baltijos šalių jungtinio štabo elementas, kurio užduotis – keistis informacija apie saugumą regione, analizuoti galimas grėsmes Baltijos šalims, rengti nenumatytų aplinkybių planus, koordinuoti gynybos veiksmus. Baltijos šalys glaudžiai bendradarbiauja, užtikrindamos priimančiosios šalies paramą regione dislokuotoms pajėgoms. Vyksta reguliarios pratybos „Baltijos šeimininkas“, kurių metu derinamos priimančiosios šalies paramos suteikimo į regioną atvykstančiam NATO pastiprinimui procedūros.

Leidimų atvykti ir judėti Baltijos šalyse taikos metu išdavimas nuo 2017 m. vidurio	
Įprasta tvarka	
NATO ir ES valstybių vienetams	15 dienų
Skubos tvarka	
NATO itin greito reagavimo pajėgoms	24 val.
NATO priešakinių pajėgų vienetams	48 val.
Kitiems NATO ir ES valstybių vienetams	5 dienos

2017 m. vasarį Baltijos valstybės pasirašė bendrą komunikatą, kuriame deklaruojamas valstybių ketinimas supaprastinti sąjungininkų pajėgų atvykimo į Baltijos šalis ir judėjimo jose procedūras. Taip Baltijos valstybės prisideda kuriant veiksmingas atgrasymo priemones.

Baltijos šalys reguliariai skiria bendrus vienetus į NATO greitojo reagavimo pajėgas, dalyvauja bendrose pratybose, siekdamos užtikrinti Baltijos šalių karių gebėjimus veikti kartu krizės sąlygomis. Nuo 1998 m. veikia Baltijos valstybių priešminininės kovos laivų junginys (BALTRON), kuris periodiškai dalyvauja NATO nuolatinės parengties priešminininių laivų junginio veikloje. 2014 metais šis projektas tapo dvišaliu – Lietuvos ir Latvijos – projektu. Pagal NATO aukštojo karinio mokymo įstaigų standartus plėtojamas Baltijos gynybos koledžas (BALTDEFCOL) padeda kurti gynybinio bendradarbiavimo tarp trijų šalių kultūrą. Baltijos valstybės taip pat plėtoja bendrą Baltijos valstybių oro erdvės stebėjimo ir kontrolės sistemą (BALTNET).

Šiaurės ir Baltijos šalių bendradarbiavimas (NB8). Regioninis bendradarbiavimas tarp Šiaurės ir Baltijos šalių gynybos srityje nuolat stiprėja. Tam prielaidas sudaro ne tik politinis ir geografinis artumas, bet ir pagal Šiaurės šalių tarpusavio bendradarbiavimo modelį pertvarkytas Baltijos gynybos bendradarbiavimo mechanizmas. Vyksta reguliarios Baltijos ir Šiaurės šalių konsultacijos gynybos klausimais, aptariama regioninė saugumo situacija, derinamos pozicijos dėl NATO ir ES iniciatyvų.

Lietuva siekia stiprinti praktinį Šiaurės ir Baltijos šalių bendradarbiavimą pratybų, ginkluotės įsigijimų ir pajėgumų plėtros srityse, taip pat tarptautinėse operacijose. Atskira praktinio bendradarbiavimo sritis – bendri veiksmai teikiant paramą Ukrainai, Gruzijai ir kitoms šalims, vykdančioms saugumo sektoriaus reformas.

Ne vienerius metus itin aktyvi Lietuvos partnerė iš Šiaurės šalių yra Danija. Lietuvos kariuomenės Mechanizuotoji pėstininkų brigada „Geležinis Vilkas“ mokymo tikslais yra priskirta Danijos divizijai, brigados štabas treniruojasi kartu su Danijos divizijos štabais. Danijos pajėgos reguliariai dalyvauja regioninėse pratybose Lietuvoje.

Šiaurės šalių grupė. Tai unikali NATO ir ES šiaurės rytų erdvės saugumo problematikai skirta bendradarbiavimo forma. Lietuva Šiaurės šalių grupės susitikimus vertina kaip galimybę aptarti saugumo klausimus su panašiai mąstančiais NATO sąjungininkais ir partneriais. Bendradarbiavimas vyksta politiniu, o nuo 2015 m. – ir kariniu lygmeniu. Šiaurės šalių grupė organizuoja krizių valdymo pratybas. Pavyzdžiui, 2015 m. buvo organizuotos atsako į hibridines grėsmes stalo pratybos.

3.4. Dvišalis bendradarbiavimas gynybos srityje

JAV įsipareigojimai užtikrinti regiono saugumą, karinis buvimas ir matomumas Lietuvoje ir regione – vienas svarbiausių Lietuvos saugumo ir stabilumo garantų. JAV tiek dvišaliu principu, tiek remdama NATO pastangas, plačiai įgyvendina atgrasymo priemones Baltijos regione ir skiria daug dėmesio JAV kariniam buvimui Lietuvoje ir regione įtvirtinti. Lietuva plėtoja dvišalį bendradarbiavimą su JAV, vykdydama intensyvias įvairaus pobūdžio ir lygmens pratybas, dalyvaudama bendruose kursuose ir mokymuose, o JAV remia Lietuvos kariuomenės pajėgumų plėtros projektus. Lietuva siekia išlaikyti, įtvirtinti ir stiprinti JAV karinį buvimą ir matomumą Lietuvoje ir regione, gerinti pajėgų sąveikumą ir pasirengimą kolektyvinei gynybai, išlaikyti JAV skiriamą finansavimą Lietuvos kariuomenės pajėgumams stiprinti ir karinei infrastruktūrai plėtoti, kartu dalyvauti tarptautinėse operacijose ir misijose.

- **JAV pirmoji iš NATO sąjungininkų, reaguodama į regionui iškilusias grėsmes dėl Rusijos intervencijos į Ukrainą 2014 m., sustiprino dalyvavimą NATO oro policijos misijoje, dislokavo Lietuvoje savo karius, ginkluotę ir karinę techniką.**

- **Lietuvos kariuomenė glaudžiai bendradarbiauja su JAV Pensilvanijos nacionaline gvardija: kariai dalyvauja kursuose ir mokymuose, bendrose pratybose, kartu dalyvavo operacijoje Afganistane.**

- **Lietuvos kariuomenės pajėgumams stiprinti JAV teikia lėšas iš FMF (angl. Foreign Military Fund, FMF), o nuo 2015 m. – ir iš Europos saugumo užtikrinimo iniciatyvos (angl. European Reassurance Initiative) fondų: perkama karinė technika, tvarkoma karinė infrastruktūra Lietuvoje, vykdomi kiti gynybinius gebėjimus stiprinantys projektai.**

- **Nuo 1992 m. pagal tarptautinę karių mokymo ir švietimo programą (IMET) kasmet mokytis į JAV išvyksta daugiau nei 30 Lietuvos karių ir civilių.**

Lenkija – vienas svarbiausių Lietuvos sąjungininkų gynybos srityje. Karinis bendradarbiavimas su Lenkija prisideda prie Lietuvos ir viso regiono saugumo stiprinimo. Lietuvą ir Lenkiją vienija panašus regionui kylančių grėsmių suvokimas ir poreikis kartu atsakyti į kylančius saugumo iššūkius. Bendradarbiaujant su Lenkija siekiama tų pačių saugumo tikslų NATO ir ES, kartu dalyvaujama planuojant gynybą nuo galimos agresijos, vystant bendrus karinius pajėgumus. Lenkija aktyviai prisideda prie NATO atgrasymo priemonių įgyvendinimo regione.

- **Svarbus Lenkijos ir Lietuvos projektas, kurio partnerė yra ir Ukraina, – bendros trijų šalių brigados LITPOLUKRBRIG įkūrimas 2014 m. ir vystymas. Šiuo projektu ne tik stiprinamas trišalis karinis bendradarbiavimas, bet ir prisidedama prie regiono saugumo ir stabilumo užtikrinimo.**

Savaeigių haubicų įsigijimas iš Vokietijos kariuomenės stiprina Lietuvos kariuomenės netiesioginės ugnies paramos pajėgumus.

- Jungtines ekspedicines pajėgas 2015 m. įsteigė 7 valstybės: JK, Lietuva, Latvija, Estija, Nyderlandai, Danija ir Norvegija.
- Tai aukštos parengties pajėgos, skirtos plataus spektro operacijoms – nuo humanitarinės pagalbos, atgrasymo iki kovinių veiksmų krizių regionuose – vykdyti.

Lenkija ir Lietuva plėtoja glaudų praktinį bendradarbiavimą įsigijimų, oro gynybos, karių rengimo, pratybų srityse. Lietuvos štabo karininkai tarnauja Lenkijoje įkurto Tarptautinio šiaurės rytų korpuso vadavietėje, kuri stiprina Aljanso regioninę ekspertizę ir pasirengimą kolektyvinės gynybos operacijoms. Ateityje Lietuva sieks toliau plėtoti artimus ryšius su Lenkija gynybos srityje, kad būtų užtikrintas Lietuvos ir Lenkijos karinių pajėgų tarpusavio sąveikumas ir pasirengimas bendrai gynybai, įtvirtintos pastangos kartu stiprinti NATO kolektyvinę gynybą regione.

Vokietija svariai prisideda prie NATO atgrasymo ir gynybos stiprinimo priemonių rytinėje Aljanso dalyje. Vokietija vadovauja Lietuvoje dislokuotai NATO priešakinių pajėgų bataliono grupei, kurios pagrindą sudaro Vokietijos kariai. Vokietija, siųsdama savo karius į Lietuvą, parodo savo ryžtą ir įsipareigojimą prisidėti prie Baltijos šalių saugumo ir gynybos. Lietuvos ir Vokietijos dvišaliai santykiai taip pat aktyviai plėtojami įsigijimų, pajėgumų kūrimo, pratybų, karinio rengimo ir kitose srityse. Ilguoju laikotarpiu Lietuva siekia įtvirtinti Vokietijos dalyvavimą užtikrinant regiono saugumą ir stabilumą.

JK solidariai prisideda prie atgrasymo priemonių įgyvendinimo regione – vadovauja vienam iš NATO priešakinių pajėgų batalionų. Lietuvos ir JK bendradarbiavimas saugumo ir karinėje srityse per kelerius pastaruosius metus tapo labai intensyvus. Lietuva dalyvauja keliuose svarbiuose JK vadovaujamuose kariniuose projektuose – Greitojo reagavimo korpuso (angl. Allied Rapid Reaction Corps), NATO itin greito reagavimo pajėgų (2017 m), Jungtinių ekspedicinių pajėgų veikloje. Lietuva sieks išlaikyti JK politinį ir karinį įsitraukimą užtikrinant regiono saugumą ir gynybą.

Prancūzija prisideda įgyvenant NATO atgrasymo priemones regione. Lietuva kartu su Prancūzija nuolat dalyvauja tarptautinėse operacijose, pavyzdžiui, ES karinėje jūrų operacijoje „Ata-

Prancūzijos naikintuvas NATO oro policijos misijoje Baltijos šalyse.

lanta“, Prancūzijos operacijoje „Sangaris“ Centrinės Afrikos Respublikoje, Jungtinių Tautų operacijoje Malyje „Minusma“. Taip pat plėtojamas bendradarbiavimas karių mokymo ir rengimo, pratybų srityse. Lietuva siekia plėsti ir stiprinti bendradarbiavimą su Prancūzija saugumo ir gynybos srityje, išlaikyti Prancūzijos dalyvavimą regiono saugumo užtikrinimo ir atgrasymo iniciatyvose.

Ukraina. Siekdama prisidėti prie regioninio saugumo ir stabilumo stiprinimo, skatindama glaudesnius ryšius su euroatlantine bendruomene, Lietuva plėtoja dvišalį ir daugiašalį bendradarbiavimą su Ukraina. Ukrainos saugumas ir stabilumas, pajėgumas atsakyti į kylančias grėsmes daro didelę įtaką viso regiono saugumo situacijai. Lietuva remia Ukrainos euroatlantinės ir europinės integracijos siekius, vykdomas saugumo ir gynybos reformas ir gynybos pajėgumų stiprinimą.

Rusijai aneksavus Krymą ir destabilizavus pietryčių Ukrainą, bendradarbiavimas su Ukraina gynybos srityje tapo dar intensyvesnis. Lietuva palaiko Ukrainos nepriklausomybę ir teritorinį vientisumą, teikia Ukrainai karinę, materialinę ir humanitarinę pagalbą, Lietuvoje teikiamos reabilitacijos paslaugos sužeistiems Ukrainos kariams. Remdama Ukrainos pastangas reformuoti gynybos sistemą, Lietuva prie Ukrainos karinių vienetų rengimo prisideda tiek dvišaliu pagrindu, tiek kartu su JAV, JK, Kanada, Lenkija ir kitais sąjungininkais dalyvaudama daugiašaliuose projektuose. Lietuva itin daug prisideda prie Ukrainos specialiųjų operacijų pajėgų vystymo, puskarininkių sistemos reformos, karių rengimo pertvarkos, karo policijos kūrimo. Bendros Lietuvos, Lenkijos ir Ukrainos brigados LITPOLUKRBRIG sukūrimas ir vystymas padeda stiprinti Ukrainos kariuomenės gebėjimus bendrai veikti su NATO šalių pajėgomis. Lietuva planuoja toliau tęsti karinio rengimo ir patariamojo pobūdžio programas, susijusias su Ukrainos saugumo ir gynybos sektoriaus pajėgumų vystymu, plėtoti kitas karinio bendradarbiavimo ir paramos iniciatyvas.

Gruzija ir Moldova. Siekdama prisidėti prie Gruzijos pasirengimo integruotis į NATO ir Gruzijos gynybos pajėgumų stiprinimo, Lietuva aktyviai bendradarbiauja su Gruzija karinio rengimo ir mokymų srityje, konsultuoja Gruziją jai aktualiais klausimais, pavyzdžiui, kibernetinio saugumo, strateginės komunikacijos, logistikos ir kt. Be to, abiejų valstybių kariai dalyvauja bendrose pratybose. Palaikydama glaudesnį NATO bendradarbiavimą su Gruzija, Lietuva taip pat prisideda prie NATO iniciatyvų reformuoti ir stiprinti Gruzijos saugumo ir gynybos sektorių, pavyzdžiui, dalyvauja bendro NATO ir Gruzijos pratybų ir vertinimo centro veikloje. Lietuva numato tęsti paramą Gruzijai įgyvendinant reikiamas gynybos srities reformas ir modernizuojant karines pajėgas.

Lietuva remia Moldovos europinės integracijos siekius ir bendradarbiavimą su NATO. Dvišalis bendradarbiavimas su Moldova intensyviausiai plėtojamas karinio rengimo ir mokymo srityje, taip pat vyksta dvišalės konsultacijos ir kitais aktualiais klausimais, pavyzdžiui, mobilizacijos, rezervo rengimo, finansų. Siekdama padėti Moldovai priartinti savo saugumo ir gynybos sektorių prie euroatlantinės bendrijos standartų, Lietuva ir toliau planuoja teikti paramą Moldovai gynybos reformų klausimais ir karinio rengimo srityje.

3.5. Dalyvavimas tarptautinėse operacijose

Veikdama kaip aktyvi ir atsakinga tarptautinės bendruomenės narė, Lietuva remia tarptautinės bendrijos pastangas palaikyti taiką ir stabilumą pasaulyje, užkirsti kelią tarpvalstybiniams ir etniniams konfliktams, spręsti užsitęsusius konfliktus, kovoti su tarptautiniu terorizmu. Nuo

EUROPA:
- Kroatija UNOPROFOR II 1994–1996 m.
- Gruzija UNOMIG 2007–2009 m.
- Bosnija IFOR 1996 m., SFOR 1996–2004 m.
- Albanija „Allied Harbour" 1999 m.
- Kosovas KFOR 1999–2009 m., 2012 m.
- Makedonija „Concordia" 2003 m.
- Bosnija ir Hercegovina „Althea" 2004–2010 m.
- Gruzija (ES stebėtojų misija) 2008-2009 m.
- ES jūrų operacija „Sophia" 2015 m.
- Turkija „Active fence" 2014m.
- ESBO misijos Kosove 1998–1999 m., Gruzijoje 2000–2005 m., paramos programa Gruzijoje 2005–2007 m.

AZIJA:
- Irakas „Įgimtas ryžtas" 2017 m.
- Sirija UNSMIS 2012 m. Irakas (2003–2008 m.)
- Irakas (NATO mokymo misija) 2005–2011 m.
- Afganistanas ISAF 2002–2003 m. , UNAMA 2007–2008 m., 2013–2015 m.
- Afganistanas ISAF 2003–2014 m., „Enduring freedom" 2002–2006 m., „Resolute Support" 2015 m.
- Pakistanas (NATO humanitarinė misija) 2005–2006 m.

AFRIKA:
- ES mokymo misija Centrinės Afrikos Respublikoje 2017 m.
- ES kovos su piratavimu operacija „Atalanta" 2011 m.
- NATO kovos su piratavimu operacija „Ocean Shield" 2014 m.
- Malis (ES mokymo misija) 2013 m.
- Malis MINUSMA 2016 m.
- Centrinės Afrikos Respublika „Sangaris" 2014 m.

- JT operacijos
- NATO operacijos
- ES operacijos
- Kitos operacijos

Tarptautinių operacijų,
kuriose dalyvavo Lietuvos kariai, žemėlapis.

- Krašto apsaugos ministerija 2005–2013 m. PAG veiklai skyrė apie 89 mln. eurų.
- PAG tarnavo apie 2500 Lietuvos karių.
- PAG tarnavo ir dirbo Danijos, Kroatijos, Islandijos, JAV, Gruzijos, Ukrainos ir Japonijos kariai ir civiliai.

1994 m., kai Lietuvos kariai dalyvavo pirmoje tarptautinėje operacijoje Kroatijoje, iki dabar Lietuva aktyviai dalyvauja NATO, ES, JT, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) ir kitose tarptautinėse operacijose ir misijose įvairiuose pasaulio regionuose.

Lietuva įgijo ypač daug vertingos patirties, nuo 2002 m. dalyvaudama Tarptautinių saugumo paramos pajėgų (angl. International Security Assistance Force, ISAF) operacijoje Afganistane. Nuo 2005 iki 2013 m. Lietuvos vadovaujama Afganistano provincijos atkūrimo grupė (toliau – PAG) Goro provincijoje palaikė stabilią saugumo aplinką, mokė Afganistano nacionalines saugumo pajėgas, rėmė oficialias Afganistano institucijas, prisidėjo prie ekonomikos, švietimo, sveikatos apsaugos ir kitų sričių stiprinimo. Svari Lietuvos karinio indėlio dalis Afganistane buvo ir Lietuvos kariuomenės Specialiųjų operacijų pajėgų veikla.

Dėl kintančio grėsmių pobūdžio keičiasi ir Lietuvos dalyvavimo tarptautinėse operacijose pobūdis. NATO pietų kaimynystėje kylančios grėsmės – nestabilios valstybės Artimuosiuose Rytuose, Šiaurės Afrikoje ir Sahelio regione, išaugę migracijos srautai, teroristinių organizacijų veikla – neigiamai veikia tarptautinę saugumo aplinką. Siekdama prisidėti prie saugumo situacijos stabilizavimo, Lietuva vis labiau įsitraukia į tarptautines operacijas, mokymo ir patariamąsias misijas Artimuosiuose Rytuose ir Afrikoje, didinama parama vietos institucijų pajėgumų ir gebėjimų saugumo ir gynybos srityje vystymui. Taip pat Lietuva vis aktyviau dalyvauja jūrų operacijose, prisideda prie pastangų stabdyti nelegalią migraciją Vidužemio jūroje ir prie tarptautinės bendruomenės kovos su piratavimu Indijos vandenyne.

Dalyvaudama tarptautinėse operacijose, Lietuva, kaip patikimas ir kompetentingas sąjungininkas, svariai prisideda prie saugesnės aplinkos kūrimo ir tarptautinės bendrijos pastangų stabilizuoti padėtį krizių apimtuose regionuose. Kartu Lietuvos kariai įgyja operacijų planavimo ir atlikimo, karių ir civilių bendradarbiavimo, veikimo kartu su sąjungininkais įvairiomis sąlygomis patirties, vertingos rengiantis savo krašto gynybai.

SAULĖ

4. NACIONALINIŲ GYNYBOS PAJĖGUMŲ STIPRINIMAS

4.1. Kariuomenė: naujas požiūris į gynybą

Planuojant valstybės gynybą, ypatingos svarbos veiksnys yra laikas. Rusijos nuolatinės parengties pajėgos gali būti panaudotos praktiškai be jokio išankstinio įspėjimo periodo, prisidengiant netikėtomis Rusijos ginkluotojų pajėgų pratybomis. Galimo regioninio konflikto metu gali būti taikomos tiek konvencinės karinės priemonės, tiek „užmaskuotos“ karinės ir nekarinės priemonės, neigiant atsakomybę už jų taikymą, tiek visų šių priemonių kombinacija. Taip pat konfliktas gali kilti kaip lokalus karinis incidentas ar provokacija, o po to pereiti į didesnio intensyvumo fazę.

Įvertinusi šiuo metu kylančių grėsmių pobūdį, Lietuva perėjo prie naujos gynybos koncepcijos, kurios esminis principas – „kariauk su tuo, ką turi“. Šis principas reiškia, kad jau taikos metu kariuomenė turi būti pasirengusi greitai reaguoti į galimus karinius incidentus arba per itin trumpą laiką persitvarkyti iš taikos į karo meto struktūrą. Įgyvendinant šį naują požiūrį, vykdomi esminiai Lietuvos kariuomenės struktūros, parengties, personalo komplektavimo pokyčiai.

LK greitojo reagavimo pajėgos: svarbiausi faktai

- **Greitojo reagavimo pajėgas sudaro du Sausumos pajėgų batalionai, Karinių oro, Karinių jūrų, Specialiųjų operacijų pajėgų, kiti paramos elementai – iš viso apie 2500 karių.**
- **Reagavimo laikas – 2–24 valandos.**
- **Nuo 2015 m. organizuojamos nacionalinės lauko pratybos „Žaibo kirtis“. Jų metu vertinamas GRP pasirengimo lygis, gerinama GRP sąveika su kitomis šalies institucijomis. Pratybose dalyvauja kariai ir kitų valstybės institucijų pareigūnai bei civiliai.**

Greitojo reagavimo pajėgos. 2014 m. Lietuva suformavo greitojo reagavimo pajėgas (GRP), skirtas reaguoti į vietinio pobūdžio ginkluotus incidentus taikos metu: nereguliarių ginkluotų grupuočių išpuolius, neteisėtą valstybės sienos kirtimą, karinio tranzito procedūrų pažeidimą ir pan.

Itin aukšta GRP parengtis reiškia, kad jas sudarantiems kariuomenės vienetams keliami aukščiausi personalo sukomplektavimo ir parengimo, aprūpinimo įranga, ginkluote, technika, atsargomis reikalavimai. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad dėl savo pasirengimo GRP tektų pirmasis atsakas ir konvencinio konflikto atveju.

Kariuomenės veikimas „pilkojoje“ zonoje: teisinis aspektas

- Sprendimą dėl kariuomenės panaudojimo reaguojant į vietinio pobūdžio ginkluotus incidentus ir valstybės sienos pažeidimus, neprilygstančius agresijos aktams, priima Respublikos Prezidentas.
- Karinė jėga yra naudojama atsižvelgiant į Respublikos Prezidento sprendime nurodytą karinės jėgos naudojimo tikslą ir trukmę nustatytoje teritorijoje.
- Teritorija, kurioje kariuomenė vykdo karinę operaciją, įgyja karinės teritorijos statusą. Šioje teritorijoje operacijoms vadovauja kariuomenė.

Kariuomenės struktūros pertvarkymas. Taikos meto Lietuvos kariuomenė didinama spartinant 2016 m. įsteigtos Motorizuotosios pėstininkų brigados „Žemaitija“ plėtrą. Įgyvendinus suplanuotus pokyčius, „Žemaitijos“ brigadą sustiprins du nauji – artilerijos ir pėstininkų – batalionai, taip pat mažesni kovinės paramos ir kovinio aprūpinimo vienetai. Brigados „Žemaitija“ štabas ir padaliniai yra dislokuoti Lietuvos Vakaruose, tuo tarpu Mechanizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ padaliniai sutelkti Pietryčių Lietuvoje. Taigi dvi brigados kartu su Krašto apsaugos savanorių pajėgų rinktinėmis „padengs“ visą Lietuvos teritoriją. Karo atveju šią kariuomenės Sausumos pajėgų struktūrą papildytų iš institucinių kariuomenės vienetų ir parengtojo rezervo suformuota trečioji lengvųjų pėstininkų brigada.

Mišri kariuomenė. Įgyvendinant naują požiūrį į valstybės gynybą, itin svarbus klausimas yra kariuomenės personalo komplektavimas. Siekiant per trumpą laiką visiškai sukomplektuoti kariuomenės vienetus bei parengti pakankamą skaičių rezervo, 2015 m. priimtas sprendimas laikinai atnaujinti šaukimą į 9 mėnesių trukmės nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą (toliau – NPPKT), o 2016 m. nuspręsta privalomąjį šaukimą įtvirtinti neribotam laikui. NPPKT atnaujinimas žymi Lietuvos perėjimą prie mišraus kariuomenės komplektavimo modelio: kariuomenė yra formuojama iš profesinės karo tarnybos karių, karių savanorių ir nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos karių. Toks modelis daro atgrasymą efektyvesnį ir padeda užtikrinti kuo platesnį visuomenės pasirengimą gynybai. Atsižvelgiant į Lietuvos kariuomenės plėtros poreikius ir vals-

tybės galimybes, taip pat bus vertinama visuotinės karo prievolės įvedimo vidutiniu laikotarpiu alternatyva.

Rezervas. Laikas, kaip esminis veiksnys rengiantis valstybės gynybai, keičia požiūrį į kariuomenės rezervo panaudojimą. Kadangi nauja Lietuvos kariuomenės struktūra yra maksimaliai artima karo meto struktūrai, numatoma, kad rezervo personalas ginkluotos gynybos atveju papildytų kariuomenės vienetus ir būtų pasitelktas nuostoliams kompensuoti.

4.2. Lietuvos kariuomenės pajėgos ir kiti padaliniai

Sausumos pajėgos

Sausumos pajėgos – didžiausia ir svarbiausia Lietuvos kariuomenės dalis, kurios paskirtis – valstybės sausumos teritorijos karinė apsauga ir gynyba. Atsižvelgiant į tai, Sausumos pajėgų plėtrai teikiamas svarbiausias prioritetas: pertvarkyta Sausumos pajėgų struktūra, atnaujinama ginkluotė ir technika, vienetuose komplektuojamas personalas, ypatingas dėmesys skiriamas koviniam vienetų rengimui.

Sausumos pajėgų pagrindą sudaro aukštesnės parengties Mechanizuotoji pėstininkų brigada „Geležinis Vilkas“, kurios mobilumą, ugnies galią ir kitus gebėjimus vykdyti kovines užduotis stiprina įsigyjamos pėstininkų kovos mašinos, savaeigė artilerija, prieštankinės ir oro gynybos sistemos. Iš brigados struktūros formuojamos bataliono kovinės grupės, kurios yra pagrindinis kovi-

Minosvaidžiai

Šarvuočiai M113

Oro gynybos ginkluotė GROM

PAGRINDINĖ SAUSUMOS PAJĖGŲ GINKLUOTĖ IR TECHNIKA

- automatiniai šautuvai G-36
- taikliojo šaulio ginklai FN SCAR-H
- kulkosvaidžiai MG-3, FN MAG
- oro gynybos sistemos GROM
- granatsvaidžiai ir prieštankiniai ginklai GMG, AT-4, Carl Gustav, Javelin
- Šarvuočiai M113, Haubicos PzH2000, visureigiai HMMWV, 120 mm ir 60 mm minosvaidžiai, sunkvežimiai Unimog ir Sisu

Sunkvežimiai SISU E13TP

Haubicos PzH2000

Prieštankinė ginkluotė JAVELIN

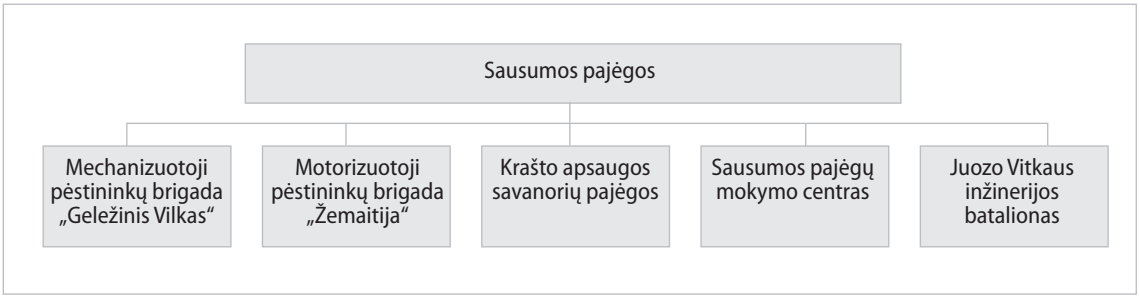

Visureigiai HMMWV

nis vienetas, vykdantis operacijas sausumoje, ir sudaro nacionalines greitojo reagavimo pajėgas. Motorizuotoji pėstininkų brigada „Žemaitija“ yra žemesnės kovinės parengties vienetas, gebantis vykdyti įvairias operacijas. Brigados „Žemaitija“ pagrindą sudarys daugiausia nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą atliekantys kariai.

Atsižvelgiant į šiuolaikines grėsmes, Krašto apsaugos savanorių pajėgoms (KASP) tenka svarbi teritorinės gynybos užduotis. Rengdamosios šiai užduočiai, KASP glaudžiai bendradarbiauja su Lietuvos šaulių sąjunga, vietos bendruomenėmis ir kitomis visuomeninėmis organizacijomis. KASP sudaro pajėgų štabas ir šešios rinktinės, apimančios visą Lietuvos teritoriją. Pagrindinis KASP kovinis vienetas yra lengvasis pėstininkų skyrius, atspindintis KASP gebėjimus veikti okupuotoje teritorijoje ir priešininko užnugaryje.

Sausumos pajėgos	Profesinės karo tarnybos kariai			NPPKT kariai	kariai savanoriai	Iš viso
	karininkai	puskarininkiai	kareiviai			
	530	1540	1380	1950	4720	10120

Sausumos pajėgų personalo skaičiai, 2017 m. kovo 31 d. duomenys.

Sausumos pajėgų struktūra.

Karinės oro pajėgos

Karinių oro pajėgų paskirtis – oro erdvės stebėjimas, kontrolė ir gynyba. Ilguoju laikotarpiu bus plėtojami oro erdvės stebėjimo ir gynybos pajėgumai, išlaikomi paieškos ir gelbėjimo iš oro, taip pat transporto pajėgumai. Vystant Karines oro pajėgas, siekiama užtikrinti lanksčią paramą Sausumos, Specialiųjų operacijų ir Karinėms jūrų pajėgoms.

Karinių oro pajėgų vaidmenį šalies gynyboje padidins vykdomi trumpojo ir vidutinio nuotolio antžeminės oro erdvės gynybos sistemų projektai. Šiais projektais siekiama sustiprinti Karinių oro pajėgų gebėjimus ginti strateginius objektus ir Sausumos pajėgų vienetus nuo galimų smūgių iš oro. Daug dėmesio bus skiriama tolesnei integracijai į NATO oro gynybos sistemą, teikiant paramą NATO oro policijos misijai ir gerinant priimančiosios šalies paramą Šiaulių aviacijos bazėje.

Oro gynybos sistema „Stinger“

Sraigtasparnis „Dauphin“

Transportinis lėktuvas C-27J „Spartan“

Sraigtasparnis MI-8

Lengvasis atakos lėktuvas L-39

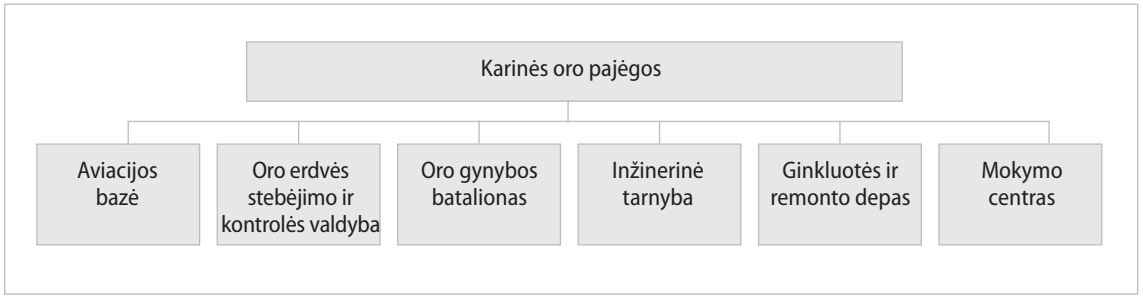
Transportinis lėktuvas L-410 UVP

Radiolokacinis postas Degučiuose

Karinės oro pajėgos	Profesinės karo tarnybos kariai			NPPKT kariai	Iš viso
	karininkai	puskarininkiai	kareiviai		
	270	475	240	50	1035

Karinių oro pajėgų personalo skaičiai, 2017 m. kovo 31 d. duomenys.

Karinių oro pajėgų struktūra.

Karinės jūrų pajėgos

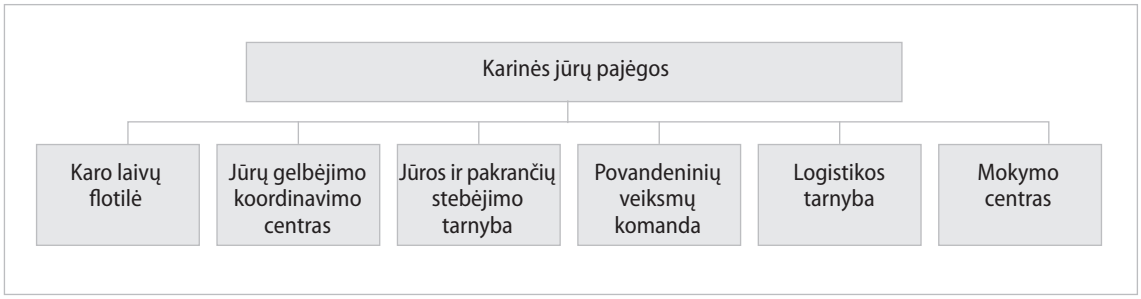
Karinių jūrų pajėgų paskirtis – teritorinės jūros stebėjimas, kontrolė ir gynyba, išskirtinės ekonominės zonos ir kontinentinio šelfo stebėjimas bei kontrolė. Pagrindinis ir didžiausias Karinių jūrų pajėgų vienetas yra karo laivų flotilė, kurią sudaro Priešminininių laivų divizionas, Patrulinių laivų divizionas ir Pagalbinių laivų ir katerių divizionas.

Ilguoju laikotarpiu bus išlaikomi Karinių jūrų pajėgų gebėjimai dalyvauti minų paieškos ir nukenksminimo operacijose, paieškos ir gelbėjimo, teršalų likvidavimo jūroje darbams vykdyti. Taip pat bus modernizuojami patruliavimo jūroje pajėgumai. Ypatingas dėmesys bus skiriamas jūros stebėjimo sistemai tobulinti, užtikrinant saugų keitimąsi informacija tarp nacionalinių institucijų ir su NATO sąjungininkais.

Karinių jūrų pajėgų jūros stebėjimo sistemos pagrindu sukurta valstybinė integruota jūros stebėjimo sistema. Nuo 2012 m. veikianti sistema jungia skirtingų institucijų turimas jūros stebėjimo galimybes ir sukuria bendrą vaizdą apie objektus Baltijos jūroje ir Kuršių mariose. Integruota jūros stebėjimo sistema leidžia visoms institucijoms geriau stebėti situacijas jūros rajone ir greičiau bei sklandžiau į jas reaguoti.

Karinės jūrų pajėgos	Profesinės karo tarnybos kariai			NPPKT kariai	Iš viso
	karininkai	puskarininkiai	jūreiviai		
	100	230	170	50	550

Karinių jūrų pajėgų personalo skaičiai, 2017 m. kovo 31 d. duomenys.

Karinių jūrų pajėgų struktūra.

„Vidar“ klasės vadovavimo ir aprūpinimo laivas „Jotvingis“.

„Flyvefisken“ klasės patrulinis laivas „Žemaitis“.

„Hunt“ klasės priešmininis laivas „Skalvis“.

Specialiųjų operacijų pajėgos

Specialiųjų operacijų pajėgos – tai motyvacija, savanoriška atranka ir specialiu paruošimu paremta viena iš keturių Lietuvos kariuomenės pajėgų rūšių. Šių pajėgų kariai treniruojasi veikti ištikus krizei ar atremti priešą įvairelypėje ir dinamiškoje aplinkoje identifikuojant pažeidžiamiausias vietas ir suduodant tikslų, greitą ir netikėtą kirtį. Pagrindinės specialiųjų operacijų pajėgų užduotys yra specialioji žvalgyba, tiesioginiai veiksmai ir karinė parama.

Specialiųjų operacijų pajėgos rengiasi vykdyti didelės rizikos ir didelės pridėtinės vertės operacijas, kuriomis siekiama strateginių ir operacinių rezultatų politinėje, karinėje, ekonominėje ir informacinėje plotmėje. Atsižvelgiant į Ukrainos patirtį, ypatingas dėmesys skiriamas gebėjimams veikti nekonvencinio karo metu. Specialiųjų operacijų pajėgos gali būti pasitelktos Lietuvos teritorijoje teroristinių atakų atvejais, kai teisėtvarkos institucijos neturi reikiamų pajėgumų ar jų neužtenka reaguoti į teroristinius išpuolius.

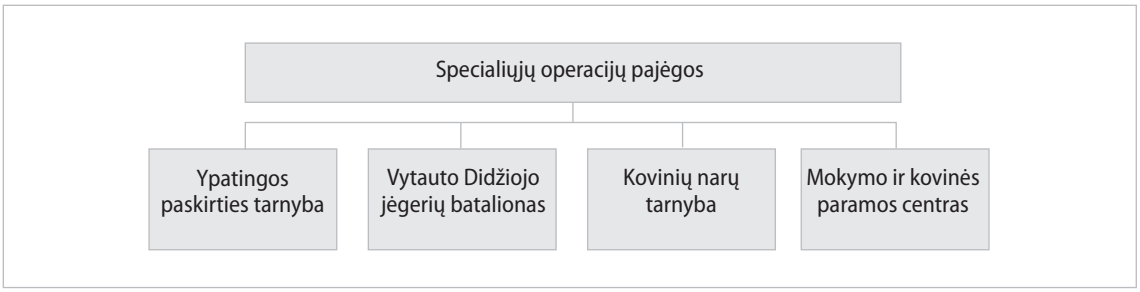
Specialiųjų operacijų pajėgos yra sudarytos iš keturių padalinių, kurie veikia išvien visose srityse, susijusiose su specialiosiomis operacijomis. Ypatingos paskirties tarnyba specializuojasi atlikti kovos su terorizmu operacijas, įkaitų vadavimo ir tiesioginius karinius veiksmus įvairiomis aplinkybėmis.

Patys geriausi jos kariai, baigę sudėtingus mokymus ir ilgą parengimą, įgyja teisę nešioti antsiuvą „Žaliukas“. Taip tęsiamos pokario partizaninio pasipriešinimo Sovietų Sąjungos agresijai ir okupacijai tradicijos. Vytauto Didžiojo jėgerių batalionas teikia paramą koviniams vienetams specialiųjų operacijų metu bei vykdo specialiąją žvalgybą ir stebėjimą. Kovinių narų tarnyba taip pat vykdo specialiąją žvalgybą, kovinius veiksmus tiek sausumoje, tiek vandenyje, atlieka abordažo, sulaikymo ir eskortavimo operacijas ir teikia karinę paramą. Mokymo ir kovinės paramos centras vykdo atranką ir mokymus, identifikuoja ir pritaiko įgytą patirtį, dirba su inovacijų bei naujų technologijų srityje.

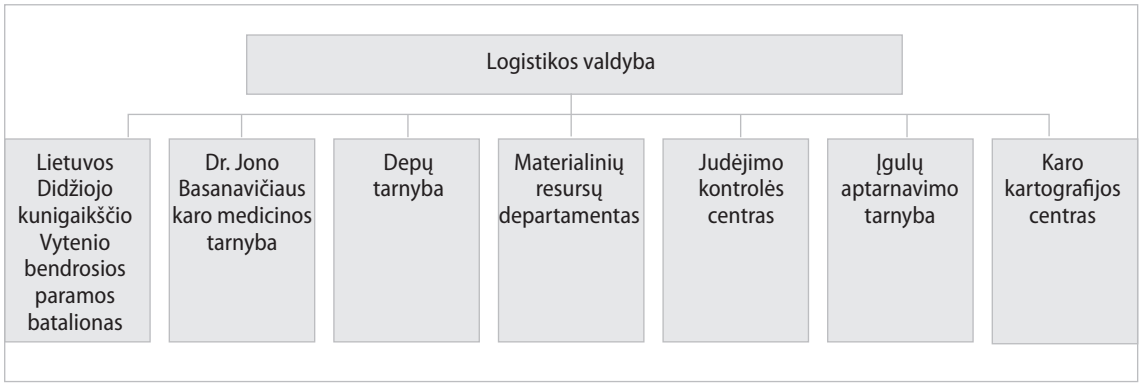
Specialiųjų operacijų pajėgos nuolat stiprina gebėjimus vykdyti užduotis tiek savarankiškai, tiek kartu su kitomis Lietuvos kariuomenės pajėgomis, civilinėmis institucijomis, miestų savivaldybėmis bei NATO sąjungininkais.

Specialiųjų operacijų pajėgų struktūra.

Logistikos valdyba

Logistikos valdybos ir jai pavaldžių padalinių paskirtis – užtikrinti Lietuvos kariuomenės vienetų ir Lietuvoje dislokuotų sąjungininkų pajėgų logistinį aprūpinimą. Svarbiausias Logistikos valdybai pavaldus karinis vienetas yra Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bendrosios paramos logistikos batalionas, dislokuotas Marijampolėje. Pakitusioje saugumo aplinkoje keičiasi Logistikos valdybos ir jos padalinių veiklos kryptys: mažėja logistinės paramos tarptautinėse operacijose svarba ir didėja logistinės paramos aprūpinant gausėjančios Lietuvos kariuomenės ir sąjungininkų kariams ir atsižvelgiant į šalies gynybos planus poreikis.

Logistikos valdybos struktūra.

Logistikos valdybai pavaldūs kariai	Profesinės karo tarnybos kariai			NPPKT kariai	Iš viso
	karininkai	puskarininkiai	kareiviai		
	260	550	230	160	1200

Logistikos valdybos ir jai pavaldžių padalinių personalo skaičiai, 2017 m. kovo 31 d. duomenys.

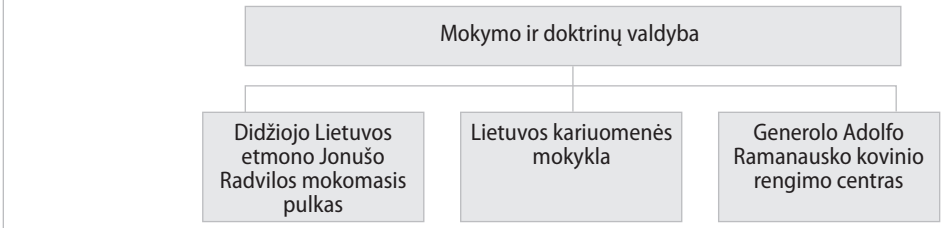
Kanados lėšomis NATO energetinio saugumo centro užsakymu sukurtas ir Lietuvos kariuomenei perduotas naudotis hibridinis generatorius.

Mokymo ir doktrinų valdyba

Mokymo ir doktrinų valdybos ir jai pavaldžių padalinių paskirtis – įgyvendinant karinio rengimo politiką, rengti Lietuvos kariuomenės karius, gebančius vykdyti karines užduotis. Mokymo ir doktrinų valdyba vykdo individualųjį karių rengimą, organizuoja krašto apsaugos sistemos personalo mokymą, skiria kariniams vienetams poligonus ir kitus mokymo objektus, aprūpina simuliacinėmis sistemomis, rengia doktrininius Lietuvos kariuomenės dokumentus. Atsižvelgiant į valstybės ginkluotos gynybos poreikius, karo atveju Mokymo ir doktrinų valdybos pagrindu būtų formuojamas brigados dydžio vienetas iš institucinių vienetų ir parengtojo personalo rezervo. Kokybiška parama nacionalinėms ir tarptautinėms pratyboms, individualiam ir kolektyviniam kariniam rengimui, privalomosios pradinės karo tarnybos karių mokymas, gebėjimų suformuoti trečiąją pėstininkų brigadą stiprinimas – svarbiausi Mokymo ir doktrinų valdybos iššūkiai.

Mokymo ir doktrinų valdybai pavaldūs kariai	Profesinės karo tarnybos kariai			NPPKT kariai	Iš viso
	karininkai	puskarininkiai	kareiviai		
	110	315	105	140	670

Logistikos valdybos ir jai pavaldžių padalinių personalo skaičiai, 2017 m. kovo 31 d. duomenys.

4.3. Lietuvos kariuomenės personalas

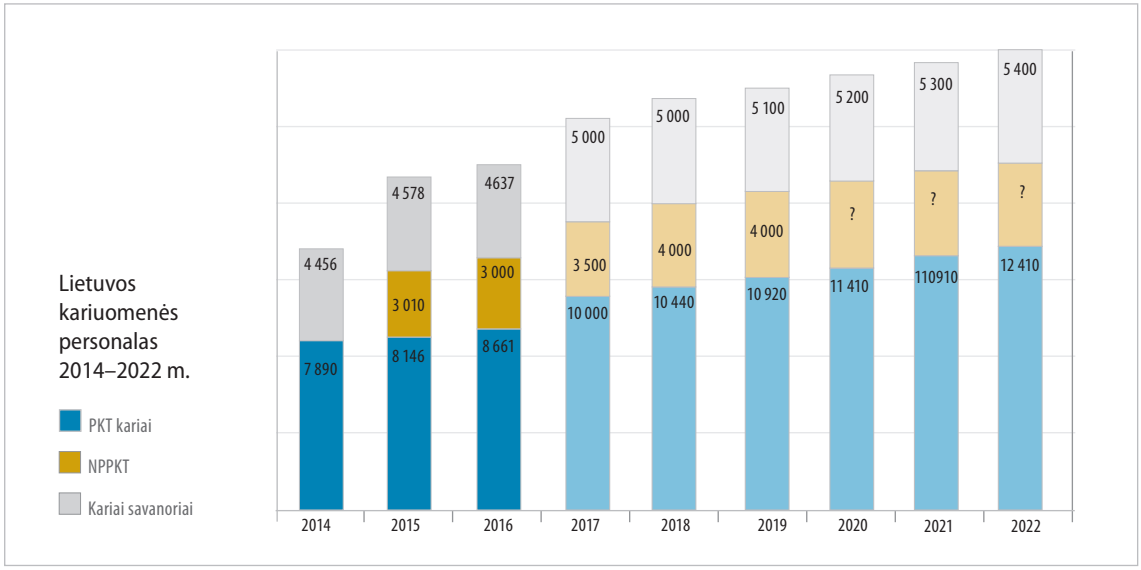
Tinkamai parengti, aprūpinti ir motyvuoti kariai – vienas iš svarbiausių kariuomenės galios komponentų. Personalo plėtra, vienetų sukomplektavimas ir kovinis rengimas yra prioritetinės Lietuvos kariuomenės kryptys. Didžiausias personalo augimas planuojamas Sausumos pajėgose – esamų ir naujai kuriamų vienetų personalas bus sukomplektuotas iki 75–90 proc. Toks karinių vienetų personalo skaičius sudaro sąlygas vykdyti kolektyvinį kovinį rengimą ir numatytas užduotis.

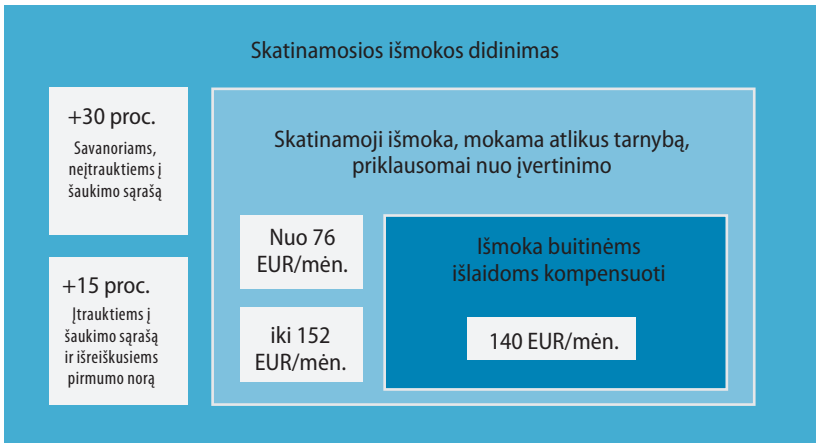
Profesinės karo tarnybos (PKT) kariai, kario tarnybą pasirinkę kaip profesiją, sudaro Lietuvos kariuomenės branduolį. Tai yra geriausiai parengtas kariuomenės personalas, turintis didžiausias karjeros ir specializacijos galimybes. Ilgą laiką PKT karių skaičius svyravo apie 8 tūkst., tuo tarpu ateities planuose numatomas gan nemažas PKT karių skaičiaus augimas.

Privalomoji pradinė karo tarnyba sudaro galimybes didesnei visuomenės daliai atlikti karo prievolę ir įgyti pradinį karinį parengtumą. Šiuo metu privalomoji pradinė karo tarnyba gali būti atliekama vienu iš dviejų būdų: atliekant 9 mėn. nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą arba dalyvaujant jaunesniųjų karininkų vadų mokymuose.

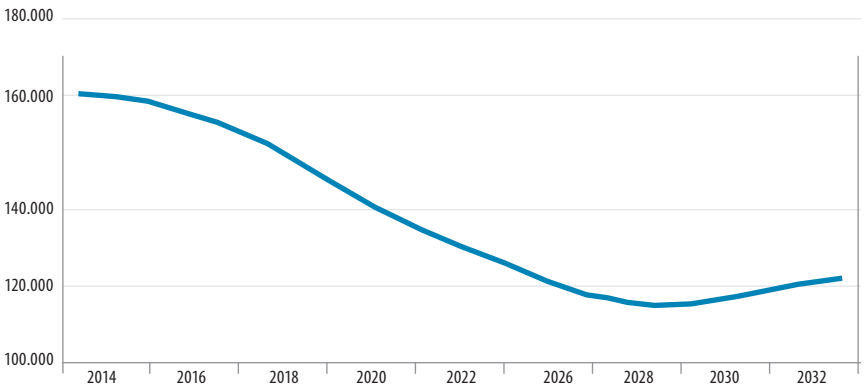
Privalomosios pradinės karo tarnybos reikšmė ypač išaugo pasikeitus geopolitinei situacijai. Nuo 2015 m. pagrindine privalomosios pradinės tarnybos atlikimo forma tapo NPPKT, 2018–2019 m. numatoma kasmet į 9 mėn. tarnybą pašaukti apie 4 tūkst. karo prievolininkų. Ateities NPPKT skaičius priklausys nuo pasirinkto šaukimo į NPPKT modelio ir Lietuvos kariuomenės logistikos ir mokymų infrastruktūros, taip pat mokymo personalo galimybių.

Šiuo metu į tarnybą šaukiama pagal kasmet sudaromą karo prievolininkų sąrašą – į jį atsitiktine tvarka atrenkami 19–26 metų vyrai. Be to, tiek vaikinai, tiek merginos skatinami karo prievolę atlikti savanoriškai. Visiems šauktiniams kas mėnesį mokama 140 eurų asmeninėms išlaidoms ir tam tikra suma į kaupiamąją sąskaitą kaip skatinamoji išmoka, kuri priklauso nuo tarnybos vertinimo ir nuo to, ar tarnybą šauktinis atlieka privaloma tvarka, ar savanoriškai.

Išmokos šauktiniams.

Demografinės tendencijos: 19–26 m. amžiaus jaunuolių grupės kaita.

NPPKT ne tik reikšmingai papildo kariuomenės struktūrą (sudaro apie 20 proc. visos kariuomenės), bet ir yra svarbus PKT komplektavimo šaltinis – tikimasi, kad apie 15–20 proc. NPPKT baigusių karių liks tarnauti kariuomenėje kaip PKT kariai.

Privalomoji pradinė karo tarnyba taip pat atliekama dalyvaujant jaunesniųjų karininkų vadų mokymuose. Tai galimybė aukštųjų mokyklų studentams ir absolventams per trejus metus įgyti atsargos karininko laipsnį. Aukštųjų mokyklų studentai kartą per savaitę (savaitgaliais) mokosi karybos teorijos, kurią taip pat pritaiko ir lauko pratybose, trunkančiose vidutiniškai dvi savaites ir vykstančiose vasaros atostogų metu.

Kariai savanoriai, tarnaujantys Krašto apsaugos savanorių pajėgose, yra svarbi Lietuvos kariuomenės dalis, sudaranti apie 25–30 proc. visos kariuomenės. Kariai savanoriai dalyvauja tarptautinėse operacijose, padeda gyventojams stichinių nelaimių ir katastrofų metu, o kilus grėsmei Lietuvoje, yra pasirengę vykdyti teritorinės gynybos užduotis ir suteikti paramą sąjungininkų pajėgoms. Kario savanorio tarnyba yra nenuolatinė karo tarnyba, suderinama su kario savanorio civiliniu darbu ar studijomis, tai lankstus būdas Lietuvos piliečiams prisidėti prie šalies gynybos.

SKATINIMAS	
☐ Profesinės karo tarnybos karių	☐ Karių savanorių
• Pareigūnų ir karių valstybinė pensija. • Atlyginimo priedai už didesnę vadų atsakomybę, ypatingą pareigų specifiką, karinių specialybių kvalifikaciją, dalyvaujantiems lauko pratybose ar atliekantiems tarnybą kareivinių režimu, aukštesniu budrumo lygiu. • Būsto nuomos ir persikėlimo į kitą tarnybos vietą išlaidų kompensavimas. • Karių, išleidžiamų į atsargą, integracijos į darbo rinką ir medicininės reabilitacijos priemonės.	• Premijos už pavyzdingą tarnybą išleidžiant karį į atsargą. • Parama studijoms pratęsus kario savanorio tarnybos sutartį dar 4 metams.
☐ Profesinės karo tarnybos karių ir karių savanorių	
• Profesinio parengimo, kvalifikacijos tobulinimo ir mokymosi galimybės. • Aprūpinimas maistu arba maitinimosi išlaidų piniginė kompensacija, kelionės išlaidų kompensavimas. • Vienkartinės piniginės išmokos už pirmus 4 nepertraukiamus karo tarnybos metus. • Premijos ar vardinės dovanos už ypatingą pasižymėjimą tarnyboje. • Sveikatos ir socialinis draudimas visomis socialinio draudimo rūšimis. • Persikėlimo atostogos, reabilitacijos ir (ar) reintegracijos atostogos grįžus iš tarptautinių operacijų ar ilgalaikio plaukiojimo. • Sveikatos priežiūros paslaugos ir psichologinė pagalba 24/7, įskaitant gydymą užsienyje esant sveikatos sutrikimų, susijusių su tarnybinių pareigų vykdymu. • Socialinės ir psichologinės paramos priemonės karių, dalyvaujančių tarptautinėse operacijose, šeimų nariams.	

Augantis gynybos finansavimas sudaro sąlygas rengti kariuomenės personalo plėtros planus. Vis dėlto Lietuvos demografinės tendencijos gali lemti šių planų peržiūrą, ieškant alternatyvių sprendimų, kaip užtikrinti kariuomenės komplektavimo poreikius. Vienas iš svarbiausių būdų – karinės tarnybos patrauklumo didinimas, įgyvendinant finansines ir nefinansines motyvavimo priemones, tobulinant karių socialinės saugos ir sveikatos priežiūros, tarnybos sąlygas. Siekiant sėkmingai konkuruoti darbo rinkoje, 2017–2020 m. profesinės karo tarnybos karių atlyginimus planuojama padidinti apie 30 procentų. Be to, planuojama ilginti profesinės karo tarnybos karių tarnybos trukmę, siekiant padidinti tarnybos patrauklumą ir išlaikyti aukšto lygmens kompetenciją Lietuvos kariuomenėje.

Kariuomenės rezervas. Kariuomenės personalo rezervą sudaro buvę PKT kariai ir kariai savanoriai, taip pat atlikę NPPKT ir kiti pagrindinį karinį parengtumą įgiję karo prievolininkai. Pagrindinis kariuomenės personalo rezervo formavimo šaltinis artimiausiu laikotarpiu bus kariai, atlikę NPPKT ir nepasirinkę galimybės tapti PKT kariais.

Lietuvos kariuomenės rezervo branduolį sudaro atsargos kariai, tarnybą ar pakartotinius rezervo mokymus baigę ne vėliau kaip prieš 5 metus, t. y. išlaikę tarnyboje įgytus įgūdžius ir galintys papildyti karinius vienetus krizės atveju be ilgesnių papildomų mokymų.

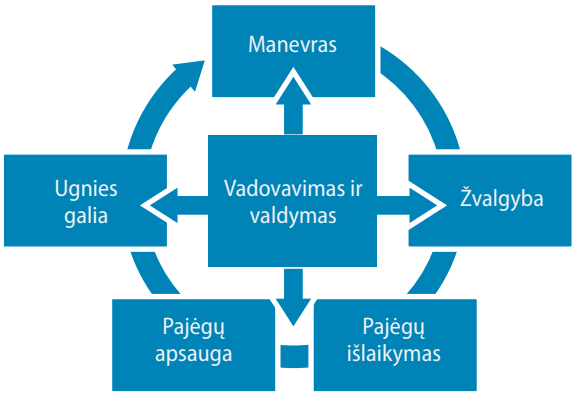
4.4. Lietuvos kariuomenės modernizavimas

Didėjant gynybos finansavimui, vykdoma didelio masto Lietuvos kariuomenės pajėgumų plėtra ir modernizavimas. Kariuomenei modernizuoti Lietuva kasmet skiria ne mažiau kaip 25 proc. viso gynybos biudžeto. 2017–2022 m. laikotarpiu ginkluotės sistemoms, karinei įrangai ir technikai, atsargoms įsigyti planuojama skirti daugiau kaip 2,5 mlrd. eurų. Modernizavimo planai numato esminius kokybinius pokyčius stiprinant karinių vienetų kovinę galią, užtikrinant kovinę paramą ir kovinį aprūpinimą, tinkamą vienetų vadovavimą ir valdymą. Daugiausia dėmesio yra skiriama Sausumos pajėgų karinių vienetų aprūpinimui, prioritetą teikiant „Geležinio Vilko“ brigadai. Tuo pačiu metu yra išlaikomi ir plėtojami Karinių oro pajėgų, Karinių jūrų pajėgų, Specialiųjų operacijų pajėgų bei logistikos pajėgumai, atsižvelgiant į Lietuvos kariuomenės operacinius poreikius.

Didžiausias Lietuvos nepriklausomybės laikotarpio kariuomenės projektas – pėstininkų kovos mašinos. Įgyvendinus šį projektą, du Mechanizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ batalionai bus aprūpinti moderniomis ratinėmis pėstininkų kovos mašinomis „Boxer“ su 30 mm pabūklu ir prieštankinėmis raketomis „Spike“. Ši technika sudaro galimybes vykdyti aukštesnio lygmens kovos veiksmus, greitai judėti ir manevruoti bei sutelkti ugnies galią. Tokia ginkluotė yra pajėgi kovoti su pačiais moderniausiais šiuo metu vikšriniais ir ratiniais šarvuočiais.

Stiprindama ugnies paramos pajėgumus, Lietuva iš Vokietijos įsigyja 155 mm savaeiges haubicas „PzH2000“, kuriomis kariuomenė bus aprūpinta iki 2019 m. Modernios artilerijos sistemos Lietuvos kariuomenei leidžia pasiekti naują ugnies palaikymo lygmenį – savaeigės haubicos efektyvaus šūvio nuotolį padidino iki 40 km. Ugnies galią stiprins papildomai įsigyjamos vidutinio nuotolio prieštankinės sistemos „Javelin“, taip pat planuojama įsigyti ilgojo nuotolio prieštankines sistemas.

Nauja ginkluotė ir įranga mūšio lauke

Svarbiausias prioritetas yra oro erdvės stebėjimo ir gynybos pajėgumų plėtra. Nacionalinė oro erdvės stebėjimo sistema yra NATO integruotos oro erdvės ir priešraketinės gynybos sistemos (NATINAMDS) dalis, įsigyjami ilgojo nuotolio radarai, trumpojo nuotolio ir kompensaciniai radarai. Atnaujinama trumpojo nuotolio oro gynybos įranga: Lietuva įsigyja trumpojo nuotolio nešiojamąsias priešlėktuvinės ginkluotės sistemas GROM, modernizuojama oro gynybos sistema RBS-70. Siekdama padidinti oro erdvės gynybos nuotolį iki vidutinio, t. y. gebėti numušti objektus, esančius 15 km aukštyje, Lietuva įsigyja vidutinio nuotolio oro erdvės gynybos sistemas NASAMS.

Ypač daug dėmesio skiriama individualiai ginkluotei ir ekipuotei: įsigyjama snaiperinių šautuvų, taikliojo šaulio ginklų, aprangos, šalmų, liemenių, apsaugos nuo cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių medžiagų priemonių. Visa tai leidžia pagerinti karių veiksmų efektyvumą ir padidinti jų saugumą mūšio lauke.

Tobulinant žvalgybos pajėgumus, vystoma strateginio, operacinio ir taktinio lygmens žvalgyba, kariniai vienetai aprūpinami specialiąja įranga ir gerinamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas valstybės viduje ir su sąjungininkais.

Dar dvi ypatingos svarbos sritys – kariuomenės ryšio ir transporto priemonių atnaujinimas. Kariuomenė aprūpinama ryšių įranga, kuri turi užtikrinti visų lygmenų (strateginio, operacinio, taktinio) nacionalinių vienetų vadovavimą ir valdymą, taip pat sąveikumą su sąjungininkais. Didelės investicijos skiriamos kariuomenės mobilumui padidinti: įsigyjama vikšrinės ir ratinės technikos.

Infrastruktūra

Didėjanti kariuomenė, įsigyjama nauja ginkluotė ir įranga, suaktyvėjęs sąjungininkų buvimas lemia didėjančius kovinio rengimo, sandėliavimo, priimančios šalies paramos poreikius, todėl ypač daug dėmesio skiriama karinės infrastruktūros atnaujinimui ir plėtrai. 2017–2022 m. laikotarpiu investicijos į infrastruktūrą sieks daugiau nei 200 mln. eurų. Infrastruktūros projektai finansuojami ne tik iš nacionalinių, bet ir iš NATO saugumo investicijų programos ir JAV Europos saugumo užtikrinimo iniciatyvos (angl. ERI) lėšų. Plėtojant infrastruktūros projektus, bus siekiama užtikrinti energijos vartojimo efektyvumą, įvertinant galimybes naudoti atsinaujinančių išteklių energiją.

Kovinio rengimo infrastruktūra

Gerinant kariuomenės kovinio rengimo infrastruktūrą, plečiamos kariuomenės poligonų ir aplink juos esančių karinio mokymo teritorijų ribos, atnaujinama jų infrastruktūra, įrengiami nauji mokymo laukai, jie pritaikomi naujai įsigyjamai ginkluotei. Plėtros darbai suplanuoti penkiuose kariuomenės poligonuose, esančiuose Pabradėje, Gaižiūnuose, Kairiuose, Kazlų Rūdoje ir Rokuose. Daugiausia dėmesio skiriama dviem pripažintiems kaip valstybinės svarbos objektams – Gen. S. Žukausko poligonui Pabradėje ir Gaižiūnų poligonui.

Gen. S. Žukausko poligonas

Pagrindinis Lietuvos kariuomenės poligonas plečiamas nuo 85 iki 176 km^2. Formuojami nauji taktikos laukai, skirti šaudyti judant su tankais ir su pėstininkų kovos mašinomis, įrengiamos šaudyklos ir šaudymo pozicijos.
Plečiamas karinis miestelis – bus statomos kareivinės, modernizuojama valgykla, įrengiamos technikos remonto dirbtuvės. Tai sudarys geresnes sąlygas poligone treniruotis bataliono kovinei grupei kartu su paramos vienetais (artilerija, minosvaidžiais, prieštankinėmis ir oro gynybos sistemomis, aviacija).

Miestelis „Mūšis mieste“

Gen. S. Žukausko poligone įrengtas vienintelis Baltijos regione treniruočių kompleksas, skirtas operacijoms apgyvendintoje vietovėje ruoštis. Pastatyta visa tipinė nedidelio miestelio infrastruktūra (26 pastatai), siekiant sukurti kuo tikslesnes mūšio mieste sąlygas.

Gaižiūnų poligonas

Poligono teritorija didėja dvigubai – nuo 52 iki 125 km^2, kad jame galėtų treniruotis kuopos dydžio vienetas su paramos elementais.
Įrengiamos įvairios paskirties šaudymo pozicijos, įskaitant artileriją, minosvaidžius.

Brg. gen. Kazio Veverskio (Kazlų Rūda) poligonas

Iki 2017 m. pabaigos poligone bus įrengta orlaivių šaudymo į antžeminius taikinius šaudykla ir sudarytos sąlygos oro atakos vadovams rengti.

Pagrindinės infrastruktūros plėtros kryptys:

- infrastruktūros pritaikymas kariuomenės struktūros pokyčiams: naujų vienetų steigimas, esamų vienetų dislokacijos vietų pakeitimas, naujos įrangos ir ginkluotės saugojimas;
- NPPKT kariams skirtos infrastruktūros atnaujinimas – gerinama apgyvendinimo, maitinimo, laisvalaikio ir aplinkos infrastruktūra;
- kovinio rengimo infrastruktūros plėtra – siekiama sudaryti tinkamas sąlygas treniruotis Lietuvos kariuomenės ir atvykstantiems sąjungininkų kariams;
- priimančiosios šalies paramos infrastruktūra, skirta sąjungininkų pajėgoms priimti – kareivinės, sandėliavimo ir logistikos paslaugų infrastruktūra, Karinių oro pajėgų Aviacijos bazės plėtra.

4.5. Ginkluotosios pajėgos

Karo metu valstybę gina ginkluotosios pajėgos, į kurių sudėtį įeina Lietuvos kariuomenė, vidaus reikalų sistemos institucijos (Viešojo saugumo tarnyba, Vadovybės apsaugos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos), koviniai Lietuvos šaulių sąjungos būriai, taip pat koviniai piliečių ir jų organizacijų ginkluoto pasipriešinimo vienetai. Ginkluotosioms pajėgoms vadovauja ginkluotųjų pajėgų vadas (kariuomenės vadas), pavaldus vyriausiajam valstybės ginkluotųjų pajėgų vadui – Respublikos Prezidentui.

Pagrindines ginkluotųjų pajėgų struktūros gaires ir užduotis įtvirtina Valstybės ginkluotos gynybos koncepcija, kurią tvirtina Valstybės gynimo taryba, o konkretūs ginkluotųjų pajėgų veiksmai nustatyti ginkluotos gynybos operaciniuose planuose. Ginkluotos agresijos metu būtų atsižvelgiama į kiekvienos institucijos ypatybes ir įstatymų priskirtas funkcijas.

Ginkluotųjų pajėgų sudėtis

Taikos metu už ginkluotųjų pajėgų aprūpinimą ir rengimą pagrindinė atsakomybė tenka kiekvienai jas sudarančiai institucijai. Kariuomenės uždavinys – nustatyti visoms ginkluotosioms pajėgoms privalomus reikalavimus ir užtikrinti institucijų ir vienetų tarpusavio sąveiką. Ginkluotąsias pajėgas sudarančios vidaus reikalų sistemos institucijos aktyviai dalyvauja kariuomenės organizuojamose pratybose, taip siekiama užtikrinti gebėjimus veikti kartu.

4.6. Lietuvos kariuomenės taikos meto užduotys

Svarbią kariuomenės veiklos dalį taikos metu sudaro parama kitoms valstybės ir savivaldybių institucijoms, kai jų turimi pajėgumai nėra pakankami tinkamai reaguoti. Situacijos, kai gali būti pasitelkiama Lietuvos kariuomenė, yra įvairios: nuo pagalbos policijai ieškant dingusių asmenų iki teroro akto likvidavimo. Kaip rodo praktika, dažniausiai Lietuvos kariuomenė yra pasitelkiama gamtinių nelaimių atvejais (potvyniai, gaisrai), taip pat medicininei evakuacijai oru, donorų organams skubiai gabenti. Kariuomenei taip pat yra priskirta ir specifinė taikos meto užduotis – paieškos ir gelbėjimo bei teršimo incidentų likvidavimo darbai atsakomybės rajone Baltijos jūroje.

Už pagalbos kitoms institucijoms teikimą Lietuvos kariuomenėje yra atsakingos taikos meto užduočių operacinės pajėgos. Jose rotacijos pagrindu budi Sausumos pajėgų vienetai, sraigtasparniai, laivas, kariuomenės inžinieriai, logistai, medikai ir kt. specialistai. Paieškos ir gelbėjimo operacijas Baltijos jūroje, Kuršių mariose ir Klaipėdos uosto akvatorijoje organizuoja ir Karinių jūrų pajėgų Jūrų gelbėjimo koordinavimo centras. Lietuvos kariuomenė taip pat prisideda prie valstybės teritorijos saugumo didinimo – nukenksmina likusius nuo karo šaudmenis ir sprogmenis.

Paieškos ir gelbėjimo darbų statistika 2009–2016 m.:

- **bendras įvykių skaičius – 492,**
- **atliktos 205 paieškos ir gelbėjimo operacijos,**
- **išgelbėti 695 asmenys.**

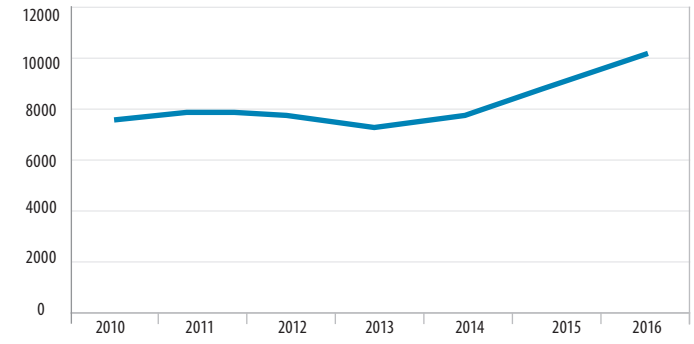

5. VALSTYBĖS IR VISUOMENĖS PASIRENGIMO STIPRINIMAS

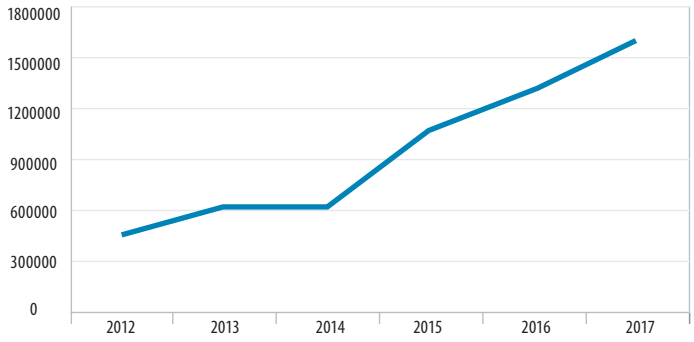
5.1. Šalies gynyba ir visuomenė

Aktyvus visuomenės domėjimasis šalies saugumo klausimais ir noras prisidėti prie šalies saugumo stiprinimo yra vieni svarbiausių valstybės nepriklausomybės garantų. Dėl šios priežasties ir pasikeitus šalies saugumo situacijai ypatingas dėmesys skiriamas visapusiškam piliečių pasirengimui valstybės gynybai, susidedančiam iš stiprios gyventojų pilietinės valios, t. y. pasiryžimo kovoti už valstybės nepriklausomybę, ir jų turimų žinių bei įgūdžių vykdyti tiek nesmurtinį pilietinį pasipriešinimą, tiek ginkluotą gynybą.

Lietuvos šaulių sąjunga (LŠS). Svarbų vaidmenį rengiant piliečius valstybės gynybai vaidina LŠS, savanoriška sukarinta pilietinės savigynos asociacija, vienintelė tokio pobūdžio piliečių organizacija Lietuvoje. Karo Ukrainoje fone LŠS išryškėjo kaip įtakinga pilietinė jėga – išaugo organizacijos narių skaičius, į šaulių veiklą įsijungus aktyviems, visuomenėje žinomiems asmenims, padidėjo jos matomumas.

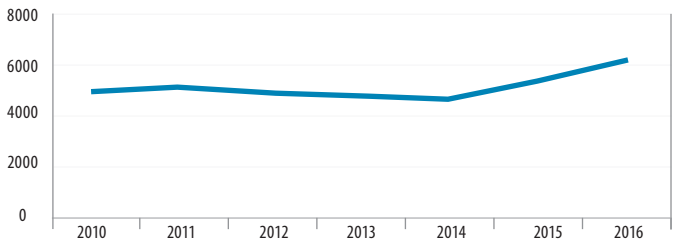
Lietuvos šaulių sąjungos narių skaičius.

Lietuvos šaulių sąjungos finansavimas.

Jaunieji šauliai.

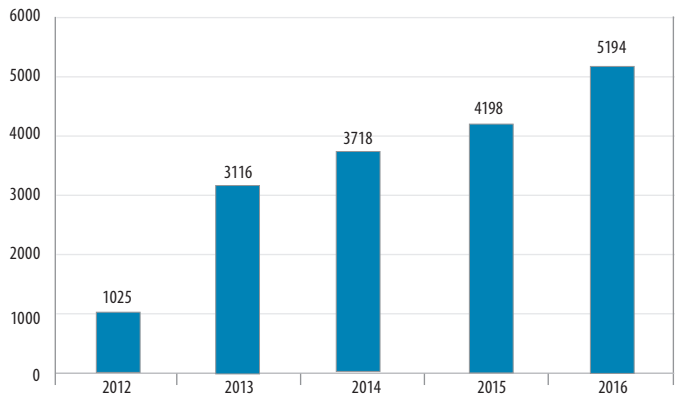
Jaunųjų šaulių skaičius.

Krašto apsaugos sistema stiprina LŠS integraciją į šalies gynybą. Dėl gebėjimo sutelkti aktyvius šalies gyventojus, turinčius įvairiapusės patirties ir žinių, LŠS yra centrinė pilietinės gynybos sistemos ašis. Ginkluotos agresijos atveju visoje Lietuvos teritorijoje veikianti LŠS į nesmurtinį pilietinį pasipriešinimą gali įtraukti kitas organizacijas, vietos bendruomenes ir visuomenės grupes, taip pat prisidėti vykdydama pagalbines gynybos užduotis, tokias kaip svarbių objektų apsauga, logistinė parama ginkluotosioms pajėgoms ar informacijos rinkimas ir perdavimas.

LŠS atlieka svarbų vaidmenį rengdama savo narius ginkluotai valstybės gynybai, taip piliečiams suteikdama karinių žinių. Tam naudojama Lietuvos kariuomenės infrastruktūra, pasitelkiami kariuomenės instruktoriai, šauliai patirties įgyja dalyvaudami Lietuvos kariuomenės rengiamose pratybose. Iš bazinį karinį parengtumą įgijusių šaulių pradėti formuoti LŠS koviniai būriai priskiriami KASP rinktinėms, kad būtų užtikrintas jų visavertis karinis rengimas ir sąveikumas su Lietuvos kariuomene. Kiti karinį parengimą įgiję šauliai galėtų prisidėti prie partizaninio judėjimo okupuotose teritorijose.

Dar viena svarbi LŠS veiklos kryptis – jaunųjų šaulių pilietinis ir patriotinis ugdymas, supažindinimas su kariniais pagrindais, siekiant suteikti organizacijai priklausantiems 11–18 metų moksleiviams teorinių ir praktinių žinių apie šalies gynybą, populiarinti karo tarnybą.

Pilietinis ir patriotinis ugdymas. KAS daug dėmesio skiria jaunimo švietimui ir skatinimui domėtis šalies saugumo ir gynybos politika, Lietuvos kariuomene ir tarnyba joje. Remiama LŠS

Vaikų skaičius LŠS vasaros stovyklose.

veikla rengiant jaunuosius šaulius ir vasaros stovyklas, moksleiviai dalyvauja LK daliniuose organizuojamame Krašto apsaugos dienos renginyje ir KAS atstovų mokyklose rengiamose Pilietinės gynybos dienose. Taip pat tobulinamos formaliojo ugdymo priemonės, siekiama, kad šių žinių moksleiviai įgytų mokyklose.

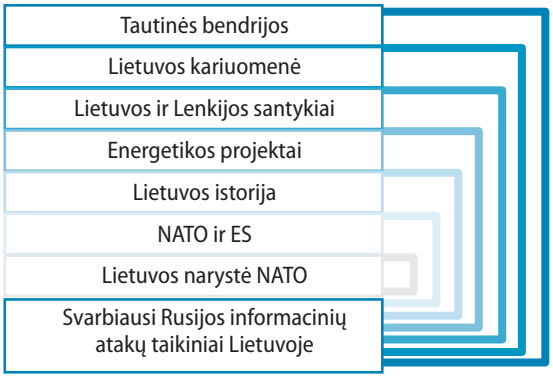
Ne mažiau svarbus plačiosios visuomenės įsitraukimas į krašto gynybos reikalus. Siekiant šio tikslo, organizuojamos įvairios šventės, žygiai, visuomenės dienos tarptautinių karinių pratybų metu, taip plėtojamas glaudesnis karių ir civilių gyventojų bendradarbiavimas. Žinių apie vaidmenį ginant valstybę piliečiai gali pasisemti iš 2014–2016 m. KAM išleistų leidinių „Ką turime žinoti apie pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms ir karo metui“, „Ką turime žinoti apie pasipriešinimą: aktyvių veiksmų gairės“. Juose išsamiai ir vaizdžiai pateikiama informacija, kokių veiksmų imtųsi valstybės institucijos ir kaip piliečiai turėtų elgtis šiais atvejais, pateikiamos rekomendacijos, kaip prisidėti prie šalies gynybos.

KAS ypatingą dėmesį skiria tautinėms bendrijoms ir labiau pažeidžiamiems šalies regionams, t. y. toms vietovėms, kuriose, tyrimų duomenimis, yra silpnesnis pilietiškumas, susidomėjimas šalies gynyba ir karo tarnyba, atsparumas informacinėms grėsmėms. Šiuose regionuose KAS institucijų atstovai rengia pristatymus informacinio saugumo, krašto gynybos, pilietinio pasipriešinimo klausimais, organizuojamos atvirų durų dienos kariniuose vienetuose, šeimų šventės, renginiai moksleiviams, skatinamas dalyvavimas LŠS veikloje.

KAS bendradarbiauja su kitomis visuomeninėmis organizacijomis, skirdama finansavimą asociacijų ir viešųjų įstaigų inicijuotiems projektams, remiantiems KAS tikslus bei ugdantiems piliečių valią ir gebėjimus ginti valstybę.

5.2. Informacinis saugumas

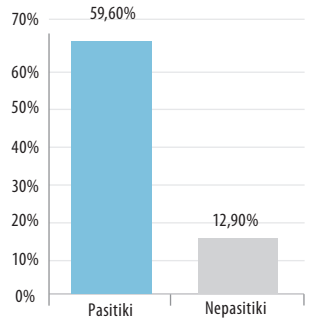
Žmogaus teisė turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti yra viena iš pamatinių Lietuvos konstitucinių vertybių. Šia aplinkybe neretai pasinaudojama organizuojant sąmoningas informacines atakas prieš Lietuvą, kuriomis siekiama kurstyti nesantaiką ar neapykantą, klastoti ar neigti

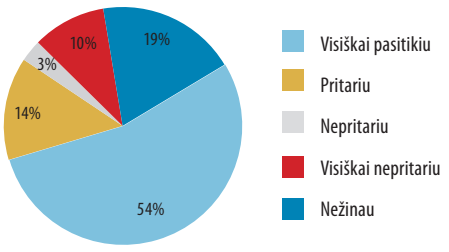
šalies istoriją, silpninti piliečių pasitikėjimą ir pasididžiavimą valstybe bei NATO sąjungininkais. Ryškiausias tokio elgesio pavyzdys – Rusijos informacinė kampanija prieš Lietuvos visuomenę, panaudojant įvairias priemones – pradedant televizija ir baigiant socialiniais tinklais.

Stiprindama visuomenės atsparumą informacinėms grėsmėms, KAS veikia keturiomis kryptimis.

Pirma, LK atstovai stebi ir analizuoja informacinę erdvę, nustato dažniausiai manipuliacijų ir piktavališkų atakų taikiniais tampančias temas. LK ekspertai taip pat teikia pagalbą Lietuvos radijo ir televizijos komisijai, kad būtų galima užkirsti kelią tokios informacijos sklaidai teisinėmis priemonėmis.

Visuomenės pasitikėjimas Lietuvos kariuomene, 2017 m. balandis[2] .

Ar pritariate teiginiui, kad sąjungininkų pajėgų dislokavimas ir padažnėjusios karinės pratybos stiprina Lietuvos saugumą? 2016 m. gruodžio duomenys.

Antra, KAS vykdo plataus masto Lietuvos visuomenės švietimo ir atsparumo informacinėms grėsmėms didinimo kampaniją. Kasmet įvairiose Lietuvos vietovėse surengiama daugiau nei 200 pranešimų švietimo, kultūros, verslo, valstybės institucijų ir nevyriausybinių organizacijų atstovams, kurių metu mokoma atpažinti, vertinti propagandos keliamus pavojus ir atsispirti jiems. Taip pat KAS remia pilietines iniciatyvas, skirtas šalies informaciniam saugumui didinti.

Trečia , aktyvus NATO sąjungininkų karių įsitraukimas į Baltijos šalių saugumo stiprinimą yra neatsiejamas nuo teigiamos ir palankios visuomenės nuomonės apie sąjungininkų pajėgų buvimą

[2] Dienraštyje „Lietuvos rytas“ skelbiami „Vilmorus“ apklausų duomenys, 2017 m. balandis.

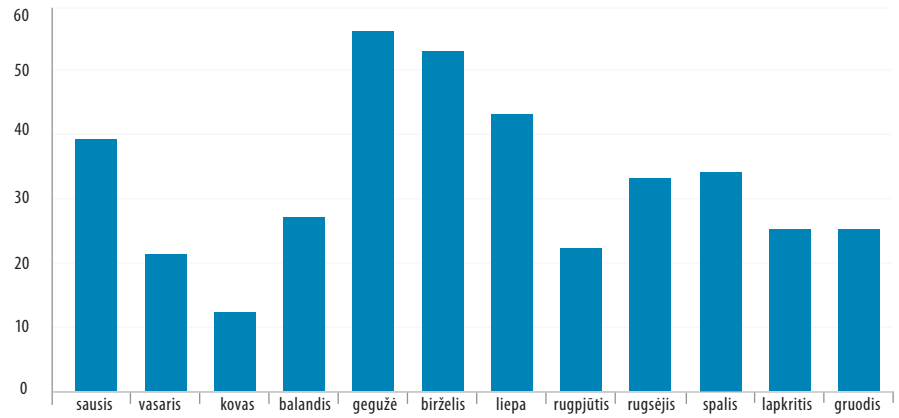
Lietuvoje. KAS nuolat skatina Lietuvos piliečių domėjimąsi kolektyvinės gynybos klausimais, pristato visuomenei NATO sąjungininkų buvimo Lietuvoje teikiamą naudą.

Ketvirta, kovodama su informacinėmis grėsmėmis, KAS stiprina dvišalį ir daugiašalį bendradarbiavimą su NATO ir ES institucijomis bei valstybėmis narėmis, susiduriančiomis su panašiais iššūkiais, dalijasi gerąja praktika ir įgyta patirtimi šioje srityje.

5.3. Kibernetinis saugumas

Sėkmingas valstybės institucijų, privataus sektoriaus ir visuomenės funkcionavimas ir veikla priklauso nuo saugiai ir patikimai veikiančių informacinių technologijų ir telekomunikacijų sistemų, kurios gali būti pažeidžiamos įvairių kibernetinių grėsmių. Kibernetinį šnipinėjimą, atakas, kibernetinę žvalgybą gali vykdyti teroristinės ar nusikalstamos organizacijos, valstybių ar valstybių remiami kibernetiniai įsilaužėliai, siekdami sutrikdyti gyvybiškai svarbias valstybės funkcijas (pvz., ryšius tarp valstybės institucijų, bankų, energetinių įmonių veiklą), rinkti įslaptintą informaciją, gauti finansinės ar politinės naudos.

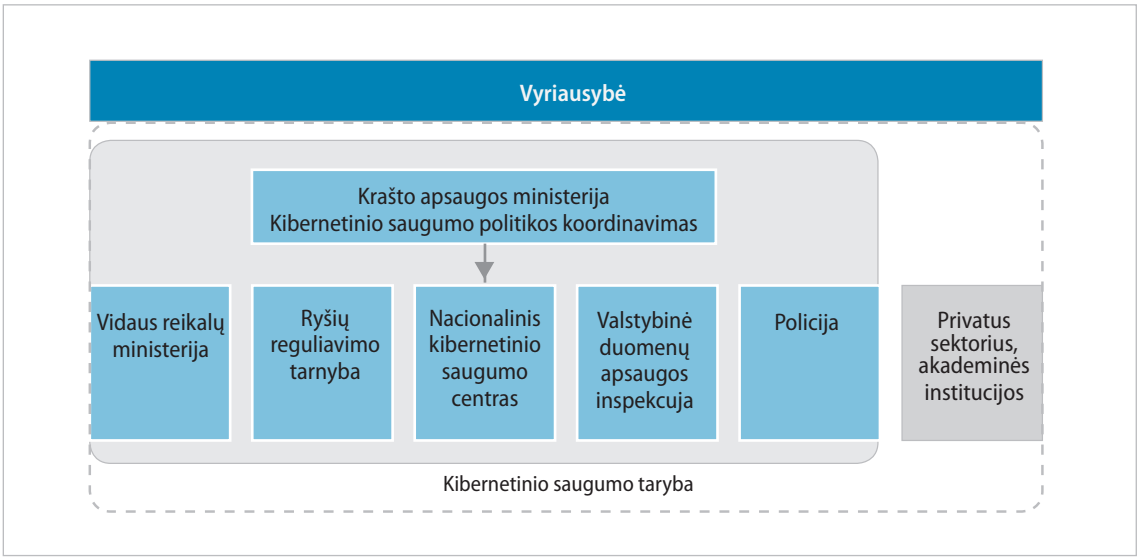
Kibernetinėje erdvėje fiksuojama veikla, nukreipta prieš Lietuvos valstybės institucijas, strateginę reikšmę šalies nacionaliniam saugumui turinčius objektus ir privatų sektorių. Be to, kibernetinės grėsmės tampa vis sudėtingesnės, itin išmanios, vis sudėtingiau jas laiku aptikti. Taigi kibernetinio saugumo užtikrinimas nacionaliniam saugumui ypač svarbus.

Institucijų ir atskirų nacionaliniam saugumui svarbių įmonių tinkluose
Nacionalinio kibernetinio saugumo centro užfiksuoti pavojingi incidentai, 2016 m.

KAS yra vienas iš taikinių Lietuvoje rengiant kibernetinius išpuolius. Kibernetinių incidentų, nukreiptų prieš KAS, skaičius tebėra didelis – apie kelis tūkstančius per metus. Pastebima interneto tinklų kibernetinė žvalgyba, programinės įrangos pažeidžiamumų ieškojimas, bandymai sutrikdyti informacinių sistemų ir interneto svetainių funkcionavimą.

Siekiant užtikrinti valstybės informacinių išteklių ir ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros kibernetinį saugumą ir geresnį valstybės institucijų veiksmų koordinavimą kibernetinio saugumo srityje ir 2014 m. priėmus Kibernetinio saugumo įstatymą, Krašto apsaugos ministerijai

Kibernetinio saugumo valdymo institucinis modelis.

Prevencija	Aptikimas	Reagavimas	Atkūrimas	Vertinimas ir analizė
• Reikalavimų, standartų, rekomendacijų nustatymas ir jų vykdymo kontrolė. • Švietimas, analizė, informavimas.	• Įdiegta išankstinio aptikimo ir perspėjimo sistema. • Informacinių sistemų stebėsena. • Gebėjimas aptikti ir atpažinti įvairių tipų kibernetinius incidentus ir atakas.	• Konsultacijos ir reagavimas į kibernetinius incidentus ir atakas. • Atsako į didelio masto ataką koordinavimas.	• Informacinės sistemos ir jos duomenų atkūrimas.	• Incidentų ir atakų įvertinimas ir rekomendacijos, kaip padidinti informacinių sistemų atsparumą.

pavesta formuoti kibernetinio saugumo politiką Lietuvoje, kontroliuoti ir koordinuoti jos įgyvendinimą. Taip pat įsteigtas Nacionalinis kibernetinio saugumo centras, atsakingas už valstybės informacinių išteklių ir ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros kibernetinį saugumą; sukurta Kibernetinio saugumo taryba, analizuojanti kibernetinio saugumo užtikrinimo būklę Lietuvoje ir teikianti rekomendacijas, kaip šią būklę gerinti.

☐ LDK Gedimino štabo bataliono Ryšių kuopoje įsteigtas Tinklo valdymo ir kibernetinės gynybos modulį.

Stiprinant nacionalinį kibernetinį saugumą, daugiausia dėmesio skiriama prevencijos, aptikimo ir reagavimo priemonių įgyvendinimui valstybės institucijose ir valstybės ypatingos svarbos infrastruktūros objektuose. Ypač svarbu didinti svarbiausių Lietuvai valstybės informacinių išteklių ir ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros atsparumą kibernetinėms grėsmėms, vystyti

Nacionalinės kibernetinio saugumo pratybos „Kibernetinis skydas 2016“.

kibernetinio saugumo stebėsenos sistemą ir reagavimo pajėgumus, toliau tobulinti kibernetinio saugumo srities teisinį reglamentavimą. Siekiant stiprinti gebėjimus aptikti ir atremti kibernetines atakas, organizuojamos nacionalinės kibernetinio saugumo pratybos, į kurias įtraukiami valstybės institucijų ir privataus sektoriaus atstovai.

Siekiant užtikrinti Lietuvos kariuomenės pasirengimą atremti kibernetines atakas prieš kariuomenės ryšių ir informacines sistemas, taip pat prireikus suteikti pagalbą Nacionaliniam kibernetinio saugumo centrui, Lietuvos kariuomenėje vystomi kibernetinės gynybos pajėgumai. Be to, Lietuvos kariuomenė kasmet organizuoja kibernetinės gynybos pratybas „Gintarinė migla“, kibernetinės gynybos elementai įtraukiami ir į kitų Lietuvos kariuomenės rengiamų pratybų scenarijus. Taip pat dalyvaujama NATO kibernetinės gynybos kompetencijos centro veikloje, tarptautinėse kibernetinės gynybos pratybose.

Atsižvelgiant į tai, kad kibernetinės atakos kelia didelę grėsmę valstybės saugumui, pasirengimas užkirsti joms kelią, o nepavykus jų išvengti – tinkamai atsakyti į jas, ir toliau bus vienu iš svarbiausių iššūkių tiek KAS, tiek nacionaliniu lygmeniu.

5.4. Mobilizacija ir priimančiosios šalies paramos teikimas

Mobilizacija – esminis valstybės persitvarkymas ir išteklių sutelkimas pasirengiant šalies gynybai ir vykdant gyvybiškai svarbias funkcijas ar tarptautinius įsipareigojimus. Mobilizacija skelbiama, kai kyla grėsmė Lietuvos valstybės suverenumui ar jos teritorijos vientisumui bei visuomenės saugumui ir stabilumui arba prireikus vykdyti Lietuvos valstybės tarptautinius įsipareigojimus, visų pirma kolektyvinės gynybos atveju, jei būtų užpulta kita NATO šalis.

Į nacionalinę mobilizacijos sistemą inkorporuotas ir priimančiosios šalies paramos teikimo mechanizmas. Priimančiosios šalies parama apima civilinę ir karinę pagalbą, kuri taikos metu ar krizės atvejais teikiama Lietuvoje dislokuotoms sąjungininkų pajėgoms.

- Valstybės mobilizacijos planas
- Krašto apsaugos ministerijos mobilizacijos planas
- Ginkluotųjų pajėgų mobilizacijos planas
- Civilinių mobilizacijos institucijų jungtinis mobilizacijos planas

Kinta tradicinė mobilizacijos samprata

Šiandienos konfliktai reikalauja, kad valstybės mobilizacijos sistema būtų pasirengusi ypač greitai reakcijai. Laikas, skirtas mobilizacijos veiksmams, gali būti skaičiuojamas ne dienomis, o valandomis.

Mobilizaciją skelbia Seimas Respublikos Prezidento siūlymu, o prasidėjus ginkluotam užpuolimui – Respublikos Prezidentas vienasmeniškai. Pranešimas apie mobilizaciją nedelsiant skelbiamas per žiniasklaidos priemones. Karo prievolininkus papildomai asmeniškai informuoja už karo prievolę atsakingi kariuomenės padaliniai.

Nors iš anksto negalima numatyti visų aplinkybių ir veiksmų, kurių reikėtų imtis paskelbus mobilizaciją, pasirengimas mobilizacijai ir jos planavimas yra svarbi taikos meto užduotis. Taikos metu rengiantis mobilizacijai:

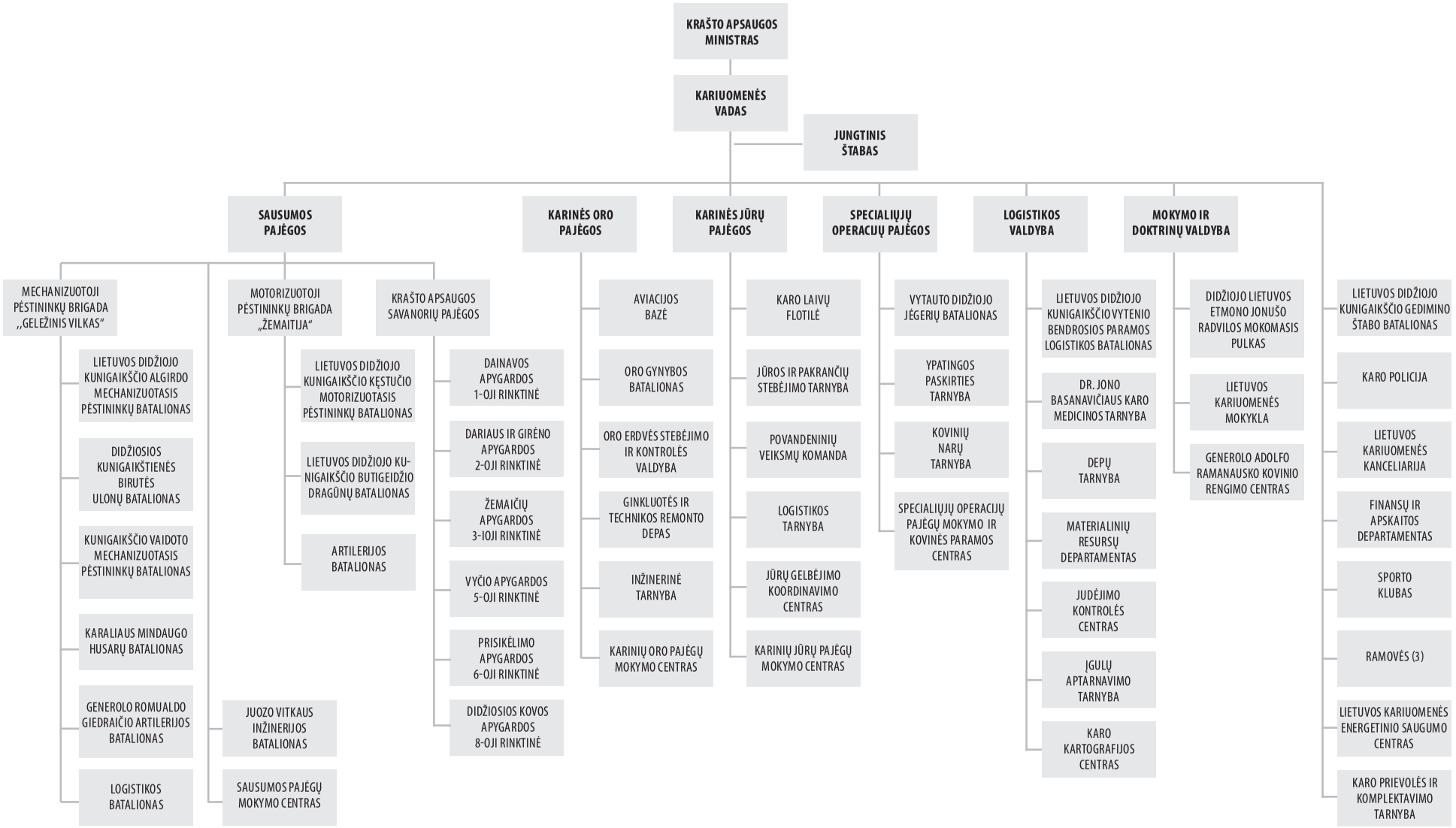
- institucijoms nustatomos mobilizacinės ir priimančiosios šalies paramos užduotys;
- parengiami mobilizaciniai planai ir pasirengiama juos įgyvendinti;
- rengiamas personalas;
- iš anksto kaupiamos išteklių atsargos arba numatomi mobilizacijos metu reikalingi ištekliai;
- sudaromos mobilizacinių užsakymų sutartys su ūkio subjektais.

Visos mobilizacijos sistemoje dalyvaujančios valstybės institucijos yra atsakingos už pasirengimą vykdyti skirtas mobilizacines užduotis, įskaitant tam reikalingų išteklių planavimą. Krašto apsaugos sistemos institucijoms tenka koordinatorių vaidmuo.

Reaguodama į pakitusią saugumo situaciją, Lietuva tobulina mobilizacinę sistemą, t. y. siekia padidinti jos gebėjimus greitai veikti. Šalies mobilizacinės sistemos efektyvumas tikrinamas reguliariose mobilizacinėse pratybose, taip pat pratybų metu reguliariai aktyvinami ir testuojami civilinių institucijų mobilizacijos planai.

Piliečių pareigos mobilizacijos metu

- KARO PRIEVOLININKŲ
  - Paskelbus visuotinę mobilizaciją, karo prievolininkai, kurie yra įgiję pradinį karinį parengtumą, šaukiami į karo tarnybą ir turi atvykti į teritorinį karo prievolės ir komplektavimo skyrių.
  - Paskelbus dalinę mobilizaciją, karo prievolininkai šaukiami tik tada, kai tai nurodoma skelbiant mobilizaciją.
- CIVILINIO MOBILIZACINIO PERSONALO REZERVO
  - Piliečiai, kurių veikla būtina mobilizacijos planuose numatytoms priemonėms ir veiksmams užtikrinti, yra įrašomi į civilinį mobilizacinio personalo rezervą, dažnai – toje pačioje institucijoje, kurioje dirbo iki mobilizacijos paskelbimo.
- KITI PILIEČIAI, kurie neturi mobilizacinių ar priimančiosios šalies paramos teikimo užduočių, toliau dirba, tęsia savo įprastinę veiklą.

KRAŠTO APSAUGOS MINISTRAS
KARIUOMENĖS VADAS
JUNGTINIS ŠTABAS
SAUSUMOS PAJĖGOS
KARINĖS ORO PAJĖGOS
KARINĖS JŪRŲ PAJĖGOS
SPECIALIŲJŲ OPERACIJŲ PAJĖGOS
LOGISTIKOS VALDYBA
MOKYMO IR DOKTRINŲ VALDYBA
MECHANIZUOTOJI PĖSTININKŲ BRIGADA „GELEŽINIS VILKAS“
LIETUVOS DIDŽIOJO KUNIGAIKŠČIO ALGIRDO MECHANIZUOTASIS PĖSTININKŲ BATALIONAS
DIDŽIOSIOS KUNIGAIKŠTIENĖS BIRUTĖS ULONŲ BATALIONAS
KUNIGAIKŠČIO VAIDOTO MECHANIZUOTASIS PĖSTININKŲ BATALIONAS
KARALIAUS MINDAUGO HUSARŲ BATALIONAS
GENEROLO ROMUALDO GIEDRAIČIO ARTILERIJOS BATALIONAS
LOGISTIKOS BATALIONAS
MOTORIZUOTOJI PĖSTININKŲ BRIGADA „ŽEMAITIJA“
LIETUVOS DIDŽIOJO KUNIGAIKŠČIO KĘSTUČIO MOTORIZUOTASIS PĖSTININKŲ BATALIONAS
LIETUVOS DIDŽIOJO KUNIGAIKŠČIO BUTIGEIDŽIO DRAGŪNŲ BATALIONAS
ARTILERIJOS BATALIONAS
JUOZO VITKAUS INŽINERIJOS BATALIONAS
SAUSUMOS PAJĖGŲ MOKYMO CENTRAS
KRAŠTO APSAUGOS SAVANORIŲ PAJĖGOS
DAINAVOS APYGARDOS 1-OJI RINKTINĖ
DARIAUS IR GIRĖNO APYGARDOS 2-OJI RINKTINĖ
ŽEMAIČIŲ APYGARDOS 3-IOJI RINKTINĖ
VYČIO APYGARDOS 5-OJI RINKTINĖ
PRISIKĖLIMO APYGARDOS 6-OJI RINKTINĖ
DIDŽIOSIOS KOVOS APYGARDOS 8-OJI RINKTINĖ
AVIACIJOS BAZĖ
ORO GYNYBOS BATALIONAS
ORO ERDVĖS STEBĖJIMO IR KONTROLĖS VALDYBA
GINKLUOTĖS IR TECHNIKOS REMONTO DEPAS
INŽINERINĖ TARNYBA
KARINIŲ ORO PAJĖGŲ MOKYMO CENTRAS
KARO LAIVŲ FLOTILĖ
JŪROS IR PAKRANČIŲ STEBĖJIMO TARNYBA
POVANDENINIŲ VEIKSMŲ KOMANDA
LOGISTIKOS TARNYBA
JŪRŲ GELBĖJIMO KOORDINAVIMO CENTRAS
KARINIŲ JŪRŲ PAJĖGŲ MOKYMO CENTRAS
VYTAUTO DIDŽIOJO JĖGERIŲ BATALIONAS
YPATINGOS PASKIRTIES TARNYBA
KOVINIŲ NARŲ TARNYBA
SPECIALIŲJŲ OPERACIJŲ PAJĖGŲ MOKYMO IR KOVINĖS PARAMOS CENTRAS
LIETUVOS DIDŽIOJO KUNIGAIKŠČIO VYTENIO BENDROSIOS PARAMOS LOGISTIKOS BATALIONAS
DR. JONO BASANAVIČIAUS KARO MEDICINOS TARNYBA
DEPŲ TARNYBA
MATERIALINIŲ RESURSŲ DEPARTAMENTAS
JUDĖJIMO KONTROLĖS CENTRAS
ĮGULŲ APTARNAVIMO TARNYBA
KARO KARTOGRAFIJOS CENTRAS
DIDŽIOJO LIETUVOS ETMONO JONUŠO RADVILOS MOKOMASIS PULKAS
LIETUVOS KARIUOMENĖS MOKYKLA
GENEROLO ADOLFO RAMANAUSKO KOVINIO RENGIMO CENTRAS
LIETUVOS DIDŽIOJO KUNIGAIKŠČIO GEDIMINO ŠTABO BATALIONAS
KARO POLICIJA
LIETUVOS KARIUOMENĖS KANCELIARIJA
FINANSŲ IR APSKAITOS DEPARTAMENTAS
SPORTO KLUBAS
RAMOVĖS (3)
LIETUVOS KARIUOMENĖS ENERGETINIO SAUGUMO CENTRAS
KARO PRIEVOLĖS IR KOMPLEKTAVIMO TARNYBA

BALTOJI
LIETUVOS GYNYBOS POLITIKOS
KNYGA
2017

Atsakingasis redaktorius Rimas Ališauskas
Nuotraukų autoriai: Ieva Budzeikaitė, Alfredas Pliadis, Lina Ambroževičiūtė
Dizainerė Aida Janonytė
Kalbos redaktorius Pranė Kuprienė

2017 05 11. Tiražas 400 egz. Užs. Nr. GL-234.
Išleido Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija,
Totorių g. 25, LT-01121 Vilnius, www.kam.lt.
Maketavo Krašto apsaugos ministerijos bendrųjų reikalų departamento
Vaizdinės informacijos skyrius, Totorių g. 25, LT-01121 Vilnius.
Spausdino Lietuvos kariuomenės Karo kartografijos centras,
Muitinės g. 4, Domeikava, LT-54359 Kauno r

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės
Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

ISBN 978-609-412-124-1